

Tradicija u suvremenoj stambenoj arhitekturi

Ćurić, Bruna

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

University of Split, Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy / Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:123:178727>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-24**

Repository / Repozitorij:

[FCEAG Repository - Repository of the Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy, University of Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

BRUNA ĆURIĆ

TRADICIJA U SUVREMENOJ STAMBENOJ ARHITEKTURI

AKADEMSKA GODINA

2018./2019.

MENTOR: prof.art. Ante Kuzmanić

SVEUČILIŠTE U SPLITU / FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ ARHITEKTURE

AKADEMSKA GODINA 2018./2019. / LJETNI DIPLOMSKI ROK / PROJEKTNI PROGRAM

STUDENTICA: BRUNA ČURIĆ

NASLOV DIPLOMSKOG RADA: TRADICIJA U SUVREMENOJ STAMBENOJ ARHITEKTURI

LOKACIJA: GRADSKI KOTAR ŽNJAN - DUILOVO

MENTOR: PROF. ANTE KUZMANIĆ

TEMA ODABRANOG PODRUČJA: TRADICIONALNO U SUVREMENOM -

SOCIJALNA PERCEPCIJA TRADICIONALNOG MEDITERANSKOG STANOVANJA

KOMENTORICA: IPROF. SANJA STANIĆ

KONZULTANTICA ZA KONSTRUKCIJU: PROF. NIKOLINA ŽIVALJIĆ

PROJEKTNI PROGRAM

Cilj projekta je istraživanje značenja i razvoja kulture stanovanja na ovom području kroz povijest kao i odgovor na pitanje koji su elementi života u mediteranskom podneblju te kako ih prevesti u stambenu arhitekturu današnjice. Kultura "dvora", pogled, život vani te osunčanje i sjena svakako su sinonimi života uz more i temelji ovdašnje kulture stanovanja. Te kvalitete su uvjetovane klimom, ali i mentalitetom te je nijansiranje prostora iz javnog u privatni društveni koliko i arhitektonski fenomen. Postavlja se pitanje kako te elemente ukomponirati u kulturu stanovanja i stambenu arhitekturu današnjice.

Kroz istraživanje tipologija stanovanja, ali i načina na koji čovjek koristi i zauzima prostor stanovanja proizlazi glavna tema projekta. Kako pomiriti "tradicionalne" elemente kulture stanovanja u stambenu arhitekturu današnjice. Pod tradicionalnim elementima se u ovom slučaju ne smatraju kamen i kupa kanalice već određeni luksuz življenja u pogodnoj klimi s ugodnim vanjskim prostorom i pogledom. Ti elementi su u manjoj ili većoj mjeri prisutni koliko i stanovanje na ovim prostorima, počevši od Dioklecijanove palače, preko varoških kućica i sve do današnjih stambenih zgrada i obiteljskih kuća na periferiji. Prostor koji je fleksibilan, u toj mjeri da korisniku omogućava da odluči koliki dio stana želi da bude "unutarnji", a koliki dio da ostavi kao "vanjski" prostor se nameće kao glavna smjernica. Životni prostor koji trpi različite režime korištenja (ljetno, zima) zadržavajući navedene elemente je misao vodilja u ovom projektu.

Razmišljajući o samom stanovanju, nameće se pojam koji u zadnje vrijeme u Splitu ide ruku pod ruku, turizam. Ogroman preljev turista te rastuća tendencija lokalnog stanovništva da depersonalizira svoj dom te u sezoni sele u garaže kako bi turistima ustupili svoju atraktivnu lokaciju je problem koji svakako provocira rješenje. Stvaranjem stanovanja koje je fleksibilno, i jednim dijelom modularno otvara se opcija integracije turista u takav način života. Umjesto boravka u sterilnom bivšem domu svojih najmodavaca iskusili bi kulturu podneblja i sve ugodnosti istog dok najmodavci ne bi imali potrebu iseljavati u šupe.

Komentorski rad će se bazirati upravo na istraživanju kako pojedina tipologija odgovara na zahtjeve korisnika. Kroz intervjue ili ankete korisnici koji žive u različitim tipologijama dati će uvid u svoju kulturu stanovanja kao i u idealno stanovanje.

obuhvat u odnosu na grad

obuhvat u širem kontekstu

obuhvat

/ TRADICIONALNO U SUVREMENOM - socijalna percepcija tradicionalne mediteranske arhitekture

STUDENTICA: Bruna Ćurić
MENTOR: prof. art. Ante Kuzmanić
KOMENTORICA: izv. prof. dr. sc. Sanja Stanić
Travanj 2019., Split

SADRŽAJ

UVOD	1
TIPOVI STANOVANJA	1-2
RAZVOJ STANOVANJA	3-4
RAZVOJ STANOVANJA U SPLITU	5-6
INTERPRETACIJA ISTRAŽIVAČKIH NALAZA	7
ZAKLJUČAK	8-11
TRANSKRIPTI INTERVJUA	12
POPIS LITERATURE	12
POPIS FOTOGRAFIJA	12

UVOD

U ovom komentarskom radu predstavlja se kultura stanovanja te njen razvoj kroz povijest. Cilj je utvrditi koje elemente stanovanja u arhitektonskom pogledu cijene građani te ih datirati u povijest i istražiti njihovu vezu i ulogu u tradicionalnoj arhitekturi.

Rad započinje općenitim uvodom u stanovanje i njegov sociološki aspekt te predstavljanjem raznih tipologija individualnog i kolektivnog stanovanja i uspoređivanjem njihovih stambenih jedinica. Zatim slijedi kratki povijesni razvoj stambenih prostora od prapovijesti do danas uz paralele s kulturnim razvojem samog čovjeka.

Potom se istražuje povijest i kultura stanovanja u samom gradu Splitu, počevši od Dioklecijanove palače preko nekih značajnijih arhitektonskih i kulturnih promjena pa sve do danas. Za literaturu su korišteni diplomski radovi Filozofskih i Arhitektonskih fakulteta te brojni članci i intervjui.

U istraživačkom dijelu komentarskog rada provodi se polustrukturirani intervju s 4 sugovornika u kojem se istražuju njihova poimanja okoliša, prostora i susjedstva te idealne vizije spomenutog. Na kraju rada se nalaze transkripti razgovora i interpretacija istraživačkih rezultata kao komentar autorice na razgovor sa sugovornicima.

Cilj je istražiti koji su elementi arhitekture i kulture, ali i mentaliteta, koji se provlače kroz splitsku stambenu arhitekturu od samog početka grada. Takvi elementi su lišeni materijala, novčanog statusa, vremena i prostora te opisuju ponajviše poimanje življenja na ovom podneblju.

TIPOVI STANOVANJA

U stambenoj praksi izdefiniro se 5 osnovnih tipova stanovanja. Uz već samoobjašnjivo urbano i ruralno stanovanje javljaju se još tri međutipa. Suburbano ili prigradsko, sekundarno te divlje stanovanje. Karakter urbanog i ruralnog stanovanja je samorazumljiv, podrazumjevajući da se urbano stanovanje ne temelji samo na građanskom stanu, nego i na protektivnom i radnom tipu stanova. Također se ruralno stanovanje ne temelji samo na klasičnom seoskom tipu nego i na urbaniziranom i radnom tipu stana (Rogić, 1990:64).

U suburbanom stanovanju razlikuju se dva osnovna podtipa. Prvi je ono stanovanje koje je uobičajeno i zove se suburbijsko. Stambena strategija bogatih slojeva koji se smještaju na vanjski urbani prsten s težnjom korištenja gradskih uređaja i prisvajanja prirodne vrijednosti povećavajući kvalitetu života. Drugi podtip obuhvaća prigradsko stanovanje koje je nastalo kao potraga za paralelnim izvorom prihoda što je većinski slučaj u Hrvatskoj (Rogić, 1990:64).

Sekundarni stan se osim u formi rekreacijskog stana javlja i kao prigradski stan. On je u neposrednoj vezi s osiguravanjem rezervnog gradskog stana i na taj način osigura obitelji kontinuitet prava na stan. To potiče izgradnju rekreacijskog stana u udaljenijim područjima, posebice ako je to područje pogodno za turizam ili stanovanje starijih.

U našim prilikama divlje stanovanje opisuju dvije različite verzije stanovanja "izvan zakona". Za prvu je karakteristično da su stanovi i kuće civilizacijski i društveno odgovaraju standardima razdoblja, ali da za njihovu izgradnju nije osigurana sva potrebna dokumentacija. Druga verzija je bliža definiciji divljeg stanovanja u užem smislu. Stambena praksa koja se razvija ispod civilizacijskih standarda određenog razdoblja. Za razliku od prvog, "bespravnog" stanovanja koje se razvijalo na područjima intenzivnijeg razvoja, divlje stanovanje se koncentriralo oko većih urbanih središta (Rogić, 1990:65).

TIPOVI STANOVANJA:

Sobodnostojeća kuća slobodno liježe na parcelu i ima orijentaciju na sve četiri strane. Moguće je ostvariti otvorenost prema parceli i povezanost unutrašnjosti kuće s vanjskim prostorom. Forme su slobodne, a volumen je često raščlanjen. Svaka kuća ima vlastiti identitet kao produkt potreba i navika obitelji. Urbani sklop sastavljen od individualnih kuća odlikuje nizak stupanj urbanizacije. Zbog točkastog sistema one ne mogu formirati ulicu te se stvara ambijent više nalik ruralnom.

Dvojna kuća je prijelazni oblik između individualne i kuće u nizu s načinom grupiranja između točkastog i linijskog. Lijepi se za susjeda s jedne strane, odnosno ima tri slobodne stranice. To je tip samostalne kuće koji usvaja elemente višeobiteljskog stanovanja. Često je naseljena dvjema obiteljima. Ima ograničenu formu i volumen te mogućnost unutarnje fleksibilnosti. Najčešće su identično prostorno riješene te također ne mogu formirati gradsko tkivo i ambijent.

Kuće u nizu su u pravilu višekratne, uske, dugačke stambene jedinice sa dvije slobodne stranice i zajedničkim bočnim zidovima sa susjedima. U funkcionalnom smislu se razvijaju po dubini i slobodnim stranama. Uglavnom su projektirane sa sličnim osnovama pa osobnost i individualnost kuće izostaju. Za njih je karakteristično linijsko grupiranje u prostoru tako da mogu formirati ulice i ambijente gradskog prostora. S druge strane, one i dalje imaju dosta karakteristika individualnog stanovanja.

Atrijska kuća je jedina vrsta stambene kuće koja sadrži potpuno privatni otvoreni prostor, nešto što ni jedan drugi tip stanovanja ne nudi. Ona je primamljiva ideja obiteljskog stanovanja sa gustoćom višeobiteljskog. Najčešće je jednoetažna sa jednom slobodnom stranicom što značajno smanjuje slobodu u oblikovanju. Svi sadržaji su okrenuti prema dvorištu te mogu formirati gradski ambijent.

Stambene jedinice terasastih kuća imaju vlastiti ulaz i otvoreni prostor, odnosno krovnu terasu jedinice ispod. Grupiraju se po horizontali i vertikali. Jedinice su uglavnom jednoetažne te je gustoća stanovanja i nivo urbanizacije veći od ostalih tipova individualnog stanovanja. Terasasta izgradnja ostavlja mogućnost individualizacije što unapređuje kvalitetu stanovanja. Iako predstavlja humaniji vid višeobiteljskog stanovanja može se posmatrati samo u uvjetima višeg materijalnog standarda (Stoiljković, 2009:30).

Individualnost u stanovanju je jako važan element u zadovoljstvu stanovanjem i posebno je važan za višeobiteljske jedinice i stambene zgrade. Zavisno o obliku i tipologiji moguće je ostvariti različite aspekte individualnosti.

Urbana vila je točkasti tip pa povlači najoptimalnije uvjete osunčanja, provjetravanja i pogleda. Slobodna je na sve četiri strane što je bliže obiteljskom tipu stanovanja. Pruža humanije uvjete i veće mogućnosti vlastitog prostora stanovanja nego što je to slučaj kod ostalih tipova višeobiteljskog stanovanja.

Neboder ima znatno veću katnost i broj stanova po katu te tako postaje dom velikom broju stanara koji osim mjesta boravka nemaju ništa zajedničko. U takvim uvjetima stanarima je teško prostore zgrade izvan stana doživljavati kao svoju sredinu. Glavna kvaliteta nebodera je je oslobađanje terena za druge aktivnosti. To povlači problem gubitka veze s tlom i okruženjem koje je jedino moguće na nižim etažama. Često su jedinice orijentirane na samo jednu stranu što smanjuje njihovu kvalitetu.

Jednotrakt je stambena zgrada sastavljena od grupe stanova na svakog etaži nanizanih oko vertikalnih komunikacija. Stambene jedinice su jednostrano ili dvostrano orijentirane. Prostori zgrade izvan stanova su najčešće svedeni na minimum te su nepodobni za interakciju sa susjedima.

Kod galerijske zgrade stambene jedinice su postavljene uz horizontalnu komunikaciju. Jedinice imaju smanjenu širinu i povećanu dubinu i uglavnom su dvostrano orijentirane. Galerija na neki način nadomješta gubitak veze s tlom zbog velike katnosti. Može biti riješena u minimalnim dimenzijama ili pak s proširenjima za sjedenje, igru i zelenilo što doprinosi utisku pješačke ulice iz koje se ulazi u stanove (Stoiljković, 2009:31).

Stambena zgrada sa sklopom hodnika za razliku od galerijskog ima stambene jedinice s obje strane hodnika što ih čini jednostrano orijentiranim. Sam hodnik uglavnom nema nikakve dodatne sadržaje i sveden je na osnovnu namjenu. Zbog pravilnog nizanja jedinica teško je izbjeći uniformiranost prostora.

U dvotraktnim skloповima se vertikalne komunikacije svode u jezgru između dva stambena trakta te se povezuju kratkim horizontalnim komunikacijama. Na takav način se povećava osjećaj privatnosti pri ulasku u stan. Najčešće ima nekoliko stanova po etaži smještenih tako da svaka jedinica ima poprečno provjetravanje i sve prostorije su prirodno osvijetljene (Stoiljković, 2009:32).

Slika 1: Catal Huyuk, Anatolija

izvor: archaeology.org

Slika 2: Villa Vettii, Pompeii

izvor: Wikimedia Commons

RAZVOJ STANOVANJA

Od početka čovječanstva ljudi su tražili zaklon, mjesto na kojem bi se sklonili od predatora i nevremena. To primitivno sklonište, špilja, s vremenom je postala dom. Mjesto na koje se čovjek vraća, uređuje ga te osniva obitelj. Gledajući taj prvobitni dom kroz spektar arhitekture, to je prostor zatvoren s tri strane, a otvoren jednom, uglavnom južnom stranom. Današnje suvremene niskoenergetske pasivne kuće teže što većoj izoliranosti i otvorenosti prema jugu upravo zbog primanja što veće količine Sunca. Uz termičku izoliranost kao glavni cilj takvih kuća, ističe se i činjenica da se teži što većoj povezanosti s prirodom uz ostavljanje što manjeg ugljičnog otiska na prirodu kako bi ostavili što zdraviji okoliš generacijama koje dolaze. Stambena arhitektura današnjice crpi inspiraciju i načela poznata čovjeku još iz vremena kad je stanovao u špilji. Prateći razvoj svijetskog čovjeka od prapovijesti te načina na koji se kroz vrijeme dom unaprijeđivao i gradio dolazimo do zaključka da se osnovne potrebe i aspiracije nisu puno promijenile iako se na prvi pogled ne čini tako (Posavec, 2017:5).

Suvremeno stanovanje treba zadovoljavati potrebe suvremenog čovjeka. One su kroz vrijeme i napredak postajale sve veće i zahtjevnije, pa je u skladu s tim i stambeni prostor postajao sve veći, raskošniji i opremljeniji. Osnovne potrebe su pri tom ostale nepromijenjene, zaklon, odmor i hrana. Danas se ljudi sve više vraćaju na same početke postojanja i stanovanja sa željom da suvremeni život pojednostavne i oklašaju te da ponovno otkriju svoju suštinu (Posavec, 2017:6).

Vjeruje se da je čovjek u papovijesti prvo živio u šumi, nalazeći zaklon između gustih stabala. Može se pretpostaviti da bi tako bilo i danas da društvene norme nisu primorale čovječanstvo na gradnju trajnih nastambi. Izvor te pretpostavke je činjenica da sve veći broj ljudi nastoji pobjeći od strogih društvenih normi u nadi da će se vratiti svojoj suštini pa grade domove daleko od ljudi, u divljini. Klimatski uvjeti natjerali su praljudu da potraže stalni zaklon, čvršći i sigurniji od šume. Vjerojatno je da su špilje bile prvi "dom", zaklon od prirode. S obzirom da čovjek nije stalno boravio u špilji već samo za sklonište, naučili su raditi šatore te s tim nastaje nomadski način života. Javlja se mogućnost da se napravi "dom" na bilo kojem mjestu od dostupnih materijala te kopiraju oblike iz prirode koje s vremenom prilagođavaju što označava veliki korak naprijed. Čovjekova svijest o prostoru se postepeno razvijala od skloništa u gustom drveću, preko špilja i šatora te konačno do prve konkretne građevine, tlocrta s predvorjem i ognjištem. S tim stupnjem razvoja lako možemo povući paralelu s kućama kakve poznajemo danas, preko jednostavnih oblika prema razvedenijim tlocrtima do onih potpuno razvedenih s grupiranjima prostorija (Stričić, 1997.).

Prve primitivne nastambe potječu iz mlađeg kamenog doba, poznajemo ih kao sojenice, zemunice i kamene kuće, a možemo ih pronaći i na našem području. Materijalnost, naravno ovisi o tome što im je bilo dostupno na području na kojem su gradili. U razdoblju starih civilizacija Mezopotamije javljaju se i prvi gradovi kao organizirani stambeni prostori. Nastaju prvi nosivi sustavi i prva komunalna infrastruktura, javljaju se i obrambeni zidovi te su gradovi podjeljeni funkcionalno, ali i po slojevima društva. Kuće su se razvijale od kružnog prema pravokutnom tlocrtu, uvijek građene oko ognjišta. U starom Egiptu javljaju se prvi zakoni estetike i proporcija. Osim velike pažnje posvećene sakralnim građevinama koje i dan danas fasciniraju graditelje, velika se pozornost obratila i privatnim kućama. Kuće su građene oko centralnog dvorišta oko kojeg su se smjestile ostale pomoćne i spavaće prostorije. U kuću se nije ulazilo direktno već kroz predvorje. Kultura stare Grčke ostavila je neizbrisiv trag u razvoju civilizacije s brojnim novim stilovima i konstrukcijama. Grci zapostavljaju stambenu arhitekturu i okreću se svjetovnoj. Rimljani su započeli novo poglavlje u graditeljstvu s novim materijalima i tehnikama građenja. Koriste se insulama, prvim višekatnim stambenim zgradama koje su nastale kao potreba boljeg iskorištavanja malog prostora i skupih parcela. Susretali su se brojnim problemima kao na primjer požarima te su bogatiji većinom živjeli na nižim katovima (Radić, 2017.).

Danas je udobnost iznimno bitna te je stan ne samo zaklon za osnovne ljudske potrebe već postaje dom u pravom smislu riječi. U tehničkom dijelu se još koriste materijali i tehnike poznati od davnih vremena uz neke preinake. Suvremena gradnja ne poznaje limite s kojim su se susretale drevne civilizacije u smislu visine i dužine te izdržljivosti materijala. Sredinom prošlog stoljeća gradilo se megalomanski uz veliku potrošnju ne vodeći računa o održivosti. Neke od tih zgrada su iznimno razvedene, megalomanske te često nisu ni dostojno iskorištene. Danas se uz tradicionalne materijale i načine gradnje u konceptu pasivne kuće nastoji poboljšati tehničke karakteristike i održivost (Posavec, 2017:6).

Slika 3: Vila Radulin, Varoš

izvor: Revija HAK

Slika 4: Kuća za odmor, Žeževica

izvor: Jutarnji List

Esencija stanovanja je pitanje na koje se već stoljećima pokušava odgovoriti, dati predodžbu što je stanovanje i što je njegova suština. Egzistencija postoji neovisno o esenciji i u sukobu je s tim pojmom od prapovijesti kada su filozofi pokušali dopuniti definicije ta dva termina. Egzistencija je postojanje, pripadnost svijetu, odnosno održavanje u prostoru i vremenu (Kalin, 2002).

Kroz povijest je čovjek gradio dom na različite načine. Koriste se različiti oblici, veličine i načini gradnja. Sama struktura ovisi o podneblju u kojem se nalazi i materijalima koji su dostupni. Osnovni bit je zaklon od nevremena, to je esencija koja je ostala i do danas. Čovjek gradi dom kako bi se zaštitio od prirode, nevremena i opasnosti. Razvojem čovjeka razvijala se i svijest o stanovanju, od pećine u prapovijesti pa do današnjih suvremenih kuća. Razvojem svijesti stvara se i "napredni" dom koji se prilagođava osobnim potrebama. Prateći razvoj svijesti možemo pratiti i razvoj stambene arhitekture. Teži se sve većem i raskošnijem prostoru, modernim funkcijama, detaljnom uređenju koje sada poprima i estetsku, a ne samo funkcionalnu vrijednost. Naravno, kako prije tako i sada to sve prati i materijalni status. Manje imućni grade kuće u skladu sa mogućnostima dok bogatiji grade velebna zdanja. Upitno je je li uopće potrebno graditi velebna zdanja te koje su stvarne potrebe za stambenim prostorom. Projektiranje stvara stambene prostore koji služe čovjeku te je neprirодно projektirati dom koji ne bi slijedio takve potrebe (Posavec, 2017:38).

Kako bi ljudi što bolje iskoristili prostor u kojem borave i kako bi taj prostor služio čovjeku, a ne obratno još su u počecima civilizacija određene mjerne jedinice koje služe čovjeku. Danas to poznajemo kao projektiranje u mjerilu čovjeka. U nekim zemljama još se i danas koriste davno ustanovljene mjere koje su često kao referentne točke imale čovjeka. Iz toga proizlazi da je osnovna mjera u arhitekturi čovjek (Biondić, 2011.). Stanovanje je jedno od najvažnijih faktora u ljudskom životu u kojem čovjek provede skoro 70% životnog vijeka. U stanu se zadovoljavaju fiziološke, sociološke i psihološke potrebe. To možemo uočiti u svakodnevnom ljudskom ponašanju podjeljenim u 3 faze. Socijalni život zauzima 25 do 35% ljudske preokupacije, kretanje 8 do 16%, a stanovanje čak 50% do 60%. Budući da čovjek toliki dio svog života provodi u stambenom prostoru, osnovne stambene funkcije podjeljene su u nekoliko kategorija koje su okosnica formiranja stambenih grupa. Prostor za spavanje, prostor za dnevni odmor, kućanstvo i prostor za kretanje. Te kategorije zahtijevaju elemente koji će svojom veličinom i opremljenošću odgovarati zadanoj kategoriji. Stan je zapravo skup organiziranih prostornih elemenata koji okuplja sve oblike stanovanja (Biondić, 2011.).

U manjim stanovima se često te funkcije isprepleću radi nedostatka prostora. To nije problem ukoliko su smisleno projektiranje. Podjela na glavne i sporedne prostorije određuje njihove veličine. Sporedne su one koje služe komunikaciji ili nisu predviđene za duži boravak. Glavne prostorije su one u kojima se stanari zadržavaju duže vrijeme te samim time imaju veće i kompleksnije zahtjeve koje je potrebno ispuniti. Egzistencijalni minimum, odnosno minimalne dimenzije dovoljne da se čovjek nesmetano kreće i obavlja sve funkcije je potrebno poštovati i težiti boljem iako postoje različiti ukusi i navike. Kod stambenih prostorija potrebno je poštovati osobnost i intimitu čovjeka kojem je prostor namjenjen kako bi sve njegove potrebe bile zadovoljene. Nekada je to za sve ljude značila zaštita od vanjskih utjecaja, a danas je to za svakog čovjeka nešto drugo.

Egzistencija označava pripadnost. U tom smislu čovjek ne postoji sam za sebe nego u mnogočemu ovisi o drugima kao društveno biće koje pripada zajednici. U egzistencijalnom pogledu čovjek ima obavezu graditi uz razmišljanje o energiji, smanjenju zagađenja te korištenje materijala. Tako štititi sebe, ali i osigurava budućnost idućim generacijama. Zadovoljavanjem svoj esencije čovjek misli na egzistenciju budućih naraštaja. U svijetu današnjice ljudi više nego ikada prije ovise jedni o drugima i društvenim normama. To nije obično ni stanovanje pa i ono često odražava neke društvene norme. Upravo je najnapredniji sloj današnjeg društva onaj koji je najbližiji primitivnom čovjeku te se na toj razini egzistencija približila esenciji (Posavec, 2017:44).

Slika 5: Peristil

izvor: hippostcard.com

Slika 2: Šantov dvor, Varoš

izvor: Novi List

RAZVOJ STANOVANJA U SPLITU

Grad je smješten na jugu splitskog poluotoka na dnu prostrane uvale s prirodnom lukom i izvorima pitke vode i sumpora te je bio naseljen od prapovijesnih vremena. Brojni nalazi i ostatci u prvim pučkim predgrađima svjedoče o rimskom naselju Asphaltos koje je prethodilo Dioklecijanovoj palači (Prijatelj Pavičić, 2015:30). Ipak, znatne promjene započinju oko 300. godine gradnjom carske rezidencije u obliku vojnog logora, castruma. Unutar palače je bio cijeli grad sa svojim trgovima, ulicama i sadržajima. Južno pročelje je bilo rastvoreno trijemovima i arkadama te se nalazilo na samoj obali mora dok su ostala tri bila kopnena ulazi u palaču. (Pavlović, 2011:3) Na jugu palače se nalazio carev stan iznad substrukcija koje su rješavale razlike u terenu te su ocrtavale oblik prostorija iznad. Sjeverni dio je bio namjenjen vojsci i smještaju posluge. Palače se razvijala iz središnjeg trga koji nastaje križanjem dviju glavnih ulica, Cardo i Decumanus (Prijatelj Pavičić, 2015:32). U originalnom izgledu palače čitaju se elementi koji su u kulturi stanovanja u Splitu ostali do danas. Otvorenost na jug, pogled na more, život ispred fasade i korištenje vanjskih prostora sa osunčanjem i sjenom su elementi kojima i danas teži ugodno stanovanje na ovom podneblju.

Tijekom 6. i 7. stoljeća stanovnici Salone u bijegu pred Avarima i Slavenima bježe i naseljavaju palaču te time počinje razvoj srednjovjekovnog Splita. U početku su bogati stanovnici naseljavali carev stan, a siromašni ostatak palače. Tijekom vremena, stanovnici su unutar palače počeli graditi kuće, što je donekle izmijenilo originalni tlocrt (Prijatelj Pavičić, 2015:33). Novi stanovnici između zidina i postojećih objekata grade kuće, prilagođavajući ih postojećim uvjetima. Taj proces traje tijekom cijelog srednjeg vijeka te potpomaže u formiranju specifične stambene arhitekture. Stambene kuće u palači su danas u velikoj mjeri očuvane zahvaljujući kamenoj gradnji. Do kraja 11. stoljeća većina kuća se nalazila unutar zidova palače koji su pružali zaštitu, i to njih 68.(S. Vučićić)

Nakon nekog vremena palača postaje premala za rastuće stanovništvo te se počinju stvarati pučka predgrađa izvan zidina palače. Prva splitska pučka predgrađa su (veli) Varoš, Lučac, Manuš i Dobri koji su i danas u sustavu gradskih kotara. U njima su živjeli ribari, težaci i pučani. U tim dijelovima, posebno u Varošu, možemo uočiti temeljne oblike splitske stambene arhitekture. Kamene kuće, u pravilu od grubog, lomljenog kamena te isto tako kamene pokrovi su nastale iz resursa koji su im bili dostupni. S obzirom da je tu živjela uglavnom siromašna populacija, kamen kao građevni materijal su išli "brati" u obližnja polja. Ostali elementi su se, bez obzira na platežnu moć, materijal, pa čak i mjesto održali do danas kao težnja stanovanja na Mediteranu. Važan element varoške kuće i svakodnevnice je dvor, mjesto ispred kuće u kojem bi se družili sa susjedima, provodili popodneva, odmarali i zabavljali se. U jednom, zidom ograđenom dvorištu, često bi se nalazilo i nekoliko kuća, odnosno obitelji. Ljeti bi se život selio vani, u dvor, kao filter između javnog i privatnog života, život ispred fasade.

U srednjovjekovm Splitu postoje 3 vrste stambenih objekata, kula, kuća i potleušica, a te vrste propisuje i statut. Potleuše su prizemne pravokutne kuće u kojima obitava sirotinjski puk, obično od drva ili lomljenog kamena. Stambene kule, ustvari obrambene kule nekadašnje palače prenamjenjene za stanovanje većinom plemićkih obitelji. Redovito su građene sklopu većih stambenih blokova sa zajedničkim dvorištem zatvorenim kućama u kojima je stanovalo više naraštaja iste obitelji. Kuće su slabije očuvane, ali znamo da su građene u visinu radi nedostatka prostora te su uglavnom imale po jednu prostoriju i stubište na svakom katu osim nekoliko slučajeva kuća izduženog tlocrta. Gradske kuće su po uzoru na rimske, orijentirane prema unutarnjem dvorištu. Bilo je ograđeno kamenim zidom od oko 2 metra visine. Uglavnom se dijelilo između nekoliko kuća iako ima i slučajeva kada pripada samo jednoj kući. Glavna uloga dvorišta je koncentracija svakodnevnog života, stanovanje, spemišta, pranje i sušenje odjeće i dječje igralište. Nekad su se gradile i pomoćne prostorije i bunari. Dolaskom gotike u dvorištima nastaju lože uklopljene u prizemlje kuće (Vučićić, 2015:1-30).

Slika 3: Stambena zgrada Lovre Perkovića

izvor: DAS

Slika 4: Split 3

izvor: forum.hr

Povijest nastanka Splita je politička i hedonistička, počevši od Dioklecijanove palače, pa preko srednjeg vijeka i Splita 3 u koji su dolazili brojni ljudi iz bivše države s ciljem stanovanja u Splitu, pa sve do danas i ere turizma. U Splitu postoji veliki broj stanova koji su izuzetno ugodni, komforni, s dobrim klimatskim uvjetima i pogledima, orijentirani prema moru, zaštićeni od bure i promišljeni u kontekstu lokacije. To čini splitsku stambenu arhitekturu drugačijom od one u drugim gradovima te je ovako izuzetno visoka kvaliteta stanovanja kao na primjeru Splita 3 izuzetno rijetka, pogotovo u istočnom bloku. Zanimljivo je gledati kako se mijenjao tlocrt i dispozicija stana od 30ih godina 20. stoljeća pa do danas. U građanskim stanovima 30ih godina kuhinja i blagovaonica su često u istom prostoru dok su u stanovima više klase gotovo uvijek odvojeni te je također i dnevni boravak, odnosno salon odvojeni prostor. U radničkim stanovima su te prostorije povezane u tzv. stambenu kuhinju (tinel, primača soba), prostoriju koju se koristi rijetko, nedjeljom ili u posebnim prilikama. 50ih godina 20. stoljeća se intenzivira stambena gradnja, nastavlja se koncept stambene kuhinje te nepostojanje dnevnog boravka sugerirajući da je mjesto okupljanja obitelji uz stol za blagovanje. 1960ih godina popularizacijom TV-a i razvojem novih životnih stilova nastaje i dnevni boravak kakav poznajemo danas kod kojeg se obitelj okuplja u sobi na kauču uz TV te je taj prostor povezan s blagovaonicom. Danas je zadržana tadašnja dispozicija povezanosti tih prostora iako danas TV nema toliko značenje. Stanari se još uvijek okupljaju u dnevnom boravku, ali svatko gleda u svoj ekran. Pitanje je kako će se stanovanje dalje razvijati s obzirom na promjene u životnim stilovima. Mediteran je podneblje iznimno ugodno za život, klima poziva ljude da borave vani te je u većem dijelu godine vrijeme ugodno. Ako stambeni prostor ima balkon, lođu ili dvorište taj stan i vanjski prostor čine jedno. Takav dodatak značajno proširuje stan te unutarnji i vanjski prostor čine cijelinu. Često nije dovoljno da je to samo balkon, taj prostor bi trebao biti integriran s unutarnjim prostorima stana. Na kontinentu nema potrebe za takvim tipom korištenja vanjskog prostora jer klima to ne omogućava (Peračić, 2015.).

Splitska poslijeratna arhitektura 40ih i 50ih godina obilježena je radovima velikih imena arhitekture, Perković, Vesanović i Šegvić. U zgradama se posebna pažnja posvetila funkcionalističkoj analizi i orijentaciji, prozračivanju i osvetljenju stanova. Dnevne i spavaće sobe u većini tadašnje arhitekture imaju izlaz na vanjske prostore (lođe ili balkone) te većina stanova ima višestranu orijentaciju. 60ih godina se javlja potražnja za brzom i jeftinom izgradnjom (Split 2) kao prsten oko grada u kazetama među prometnicama. Javlja se tipizacija, racionalni jeftini serijski stanovi koji postavljaju imperativ najekonomičnijim rješenjima koja bi se realizirala u beskraj te se gubi identitet pojedinačnog arhitektonskog čina. Bombardelli predlaže rješavanje stambene krize s novih 5000 tipskih stanova. Zgrada galerijskog sustava raspona 4,55m. Sve je poddimenzionirano, niske visine te minimalne spavaonice i jezgru s umjetno zračenom kuhinjom i kupaonicom. Izgrađeno ih je samo 5. Usprkos krizi i velikoj potražnji stanova, 60te godine su iznjedrile nekoliko rješenja koji su uspjeli sačuvati i implementirati osnovne vrijednosti stanovanja na Mediteranu. 70te godine u Splitu svakako obilježavaju "Kineski zid" i projekt "Split 3". Karakteristični presjek stambenih ulica Splita 3, položenih u smjeru I-Z, sastoji se od visokih stambenih objekata na sjevernoj i nižih objekata na južnoj strani ulice. Tako stanovi imaju povoljnu orijentaciju S-J i neometan pogled prema moru. Ulica je prepuštena isključivo pješacima, a automobili se smještaju na sjevernu stranu visokih objekata. Arhitektonska rješenja pojedinih stambenih objekata dobivena su natječajima. (Tušek, 2013.)

Između mamutskih blokova se otvaraju poluprivatni trgovi te im se u parteru vraća mjerilo čovjeka čuvajući na višim katovima urbanu gustoću. Pješački pravci su zamišljeni, a djelomično i izvedeni tako da stanovnici mogu neometani automobilima stići do mora. Gradskom čovjeku se kreira razumljiv prostorni red, okvir za građenje socijalnih veza. Drugi važni dio projekta je planiranje neophodnih javnih i zajedničkih sadržaja potrebnih za ugodan život u stambenom naselju. Predviđeni su škole vrtići, igrališta i servisi, trgovine, obrti i slični sadržaji za koje je odlučeno da trebaju biti na oješačkoj udaljenosti od stana. javni prostori su kasnije obogaćeni umjetničkim djelima, između ostalog i radovima Vaska Lipovca. Stanovi dispozicijom slijede funkcionaliste te logičnom organizacijom i fleksibilnošću zadovoljavaju široki spektar individualnih i zajedničkih potreba stanara kroz vrijeme. Stanovi su nadprosječno veliki, većinom dvostrano orijentirani te svi s najmanje jednom velikom lođom ili terasom (Bojanić, 2016.).

Intervju je znanstveni razgovor koji se sastoji od prikupljanja podataka putem govorne komunikacije s ciljem da se dobivni podatci upotrijebe u znanstvene svrhe (Stanić prema Milić, 2008.).

Po strukturi se dijele na strukturirani (standardizirani), polustrukturirani i na nestrukturirani te svaki može biti vođen s jednom osobom ili manjom grupom. Prvi tip je formalan, sličan anketi jer ga karakteriziraju uvijek ista pitanja i redosljed. Polustrukturirani je slobodniji, intervjuer posjeduje listu glavnih pitanja ali može postaviti još pitanja ovisno o odgovorima sugovornika. Nestrukturirani se još naziva i fokusirani zbog velike slobode intervjuera, intervju gotovo da i nije vođen. Sugovornika se pušta da govori kako bi se oslobodio svih ograničenja dok se intervjuer služi samo popisom tema o kojima će se razgovarati. Potpuno je slobodan u postavljanju i redosljedu pitanja te se prilagođava situaciji. Ovaj tip intervjuja uključuje mogućnost i da se intervjuer uključi u raspravu i izrazi svoje mišljenje. (Stanić prema Fielding, 2008.)

Za ovaj rad je odabran polustrukturirani odnosno polustandardizirani oblik intervjuja. Preženo radi njegove konkretnost u vidu određivanja glavnih pitanja i tema o kojima se razgovara, ali i zbog određene količine slobode u vođenju razgovora ovisno o povratnim informacijama sugovornika. Intervju je koncipiran na način da je uzorak sastavljen po kriteriju mjesta stanovanja, odnosno nalazi li se stan ili kuća u strogom središtu ili u novijim dijelovima grada. Nakon toga su ispunjeni podatci o intervjuu u smislu broja, datuma i mjesta provođenja razgovora. Zatim slijede podatci o sugovorniku koji odaju osnovne informacije, mjesto i tip stanovanja, radni i bračni status te ostale informacije bitne za provođenje intervjuja. Što se tiče samog fonda pitanja intervju je koncipiran u 3 osnovne kategorije, stambeni okoliš, stambeni prostor i susjedstvo. Svaka od tih cijelina ima dva glavna pitanja koja se postavljaju svakom sugovorniku te s njima počinje i završava pripadajuća cijelina. Baziraju se na opisivanju trenutačne okoline ili situacije te na opisivanju idealne okoline ili situacije. Kategorije imaju i 5 podpitanja koja se koriste u svrhu boljeg razumijevanja sugovornikovih stavova te se biraju ovisno o odgovorima na glavna pitanja.

Sugovornici su većinom jako zadovoljni sa svojim stambenim okolišem izuzev sugovornika koji živi na periferiji u infrastrukturno manjkavom naselju. Svi jako cijene zelenilo u bližoj okolici i prostore na kojima se mogu zadržavati i družiti, a jedine stvari koje bi možda izmjenili su sitni projekti uređenja i urbane opreme u samom kvartu, "Okoliš je super, jako je uredno i dosta mirno iako ima puno djece. Ispred zgrade imamo veliki park koji stanari koriste za šetnju i odmor."

Isto tako, svi sugovornici preferiraju život u manjem susjedstvu, neovisno o sadašnjem okolišu. Što se tiče podpitanja u prvoj kategoriji očito je da sugovornici koji imaju pristup dvorištu ili sličnom vanjskom prostoru tu provode vrijeme te ga visoko rangiraju u stambenom okolišu dok oni koji nemaju tu mogućnost iskazuju žaljenje, "Da imamo takav prostor kraj zgrade mislim da bi svi bili puno zadovoljniji i opušteniji, ipak bi imali komad vanjskog prostora koji je zajednički."

U drugoj cijelini intervjuja sugovornici su opisivali svoj trenutni i idealni stambeni prostor. Oni koji žive u obiteljskim kućama su iznimno zadovoljni svojim stanovima, a ni oni koji žive u stanu u zgradi nisu imali velike primjedbe. Najveće nezadovoljstvo je izrazila sugovornica koja živi u velikoj stambenoj zgradi na 8. katu i to zbog nedostatka vanjskog prostora, "Ipak bih kao najveći nedostatak istakla to što nemamo balkon.". U skladu s tim, ostali sugovornici imaju balkone ili terase te ih ističu kao jako važne prostore u stanu te ih svi uključuju u svoju idealnu viziju stambenog prostora. Uz podpitanja sugovornici iskazuju svoje stavove o suncu, prirodnom svijetlu, prozračivanju i pogledu te ih je većina zadovoljna trenutnim te opisuju klimu unutar prostora kao ugodnu. Također, u svojim idealnim vizijama sugovornici svakako preferiraju južnu orijentaciju i puno Sunca, "Nemamo balkon ni terasu, ali to nadomještamo dvorištem pa bi mi svakako bilo idealno imati i intimniji komad vanjskog prostora na kojem bi mogli uživati. Htjela bih još i da su dnevni boravak i blagovonica okrenuti na jug ili na dvorište."

U posljednjem dijelu intervjuja sugovornici su opisivali svoje susjedstvo te odnose u zajednici. Nitko od njih nije iskazao nezadovoljstvo odnosima dok su oni koji su u istom stambenom prostoru od rođenja i u manjem susjedstvu iskazali veću povezanost sa zajednicom. "U odličnim smo odnosima sa susjedima. S obzirom da su to sve manje obiteljske kuće u kojima živi više generacija praktički smo svi odrastali zajedno i svi su nas odgajali." Sugovornici bi, ako išta, mijenjali uvjete koji postoje u susjedstvu u smislu zajedničkih prostora i uređenih površina. Također, svi idealno susjedstvo zamišljaju kao manju, povezanu zajednicu na koju se mogu osloniti, "Osim toga, mislim da je odlično što djeca mogu odrastati u ovakvoj manjoj zajednici u kojoj ustvari nema stranaca. Mislim da bi se svi puno više družili kad bi kvart bio uređeniji, ali i ovako nam je dobro."

UZORAK:

kriterij mjesta stanovanja:

stan/kuća u strogom središtu grada
stan/kuća u novijim dijelovima grada

na uzorku od 4 sugovornika

POLUSTRUKTURIRANI INTERVJU

STRUKTURA INTERVJUA:

PODATCI O INTERVJUJU:

INTERVJU BROJ: 1/2/3/4

DATUM:

MJESTO:

PODATCI O SUGOVORNIKU:

MJESTO STANOVANJA: središte grada/šire središte grada/periferija

TIP STANOVANJA: obiteljska kuća/niska gradnja (do 5 katova)/visoka gradnja (iznad 5 katova)

DUŽINA STANOVANJA U SADAŠNJEM STANU/KUĆI: do 5 godina/više od 5 godina/više od 15 godina

ŠKOLSKA SPREMA: oš/sš/vš

RADNI STATUS: student/stalno zaposlen/povremeno zaposlen/nezaposlen/ mirovina

BRAČNI STATUS/DJECA: samačko/dvočlano/brak/mala djeca/djeca u školi/odrasla djeca

BROJ ČLANOVA KUĆANSTVA: 1/2/3/4/5

PROCJENA MATERIJALNOG STANJA: jako loše/loše/osrednje/dobro/vrlo dobro

FOND PITANJA:

- 1) Opišite Vaš stambeni okoliš? / Opišite Vaš idealni stambeni okoliš?
  - Postoji li u Vašem okolišu zajednički vanjski prostor i kako ga koristite?
  - Koristite li, i na koji način dvorište u svakodnevnom životu?
  - Kako bi ocjenili kvalitetu dvorišta te njegovu ulogu u susjedstvu?
  - Nedostaje li vam kolektivni vanjski prostor u Vašem okolišu?
  - Da imate tu mogućnost, na koji način bi koristili dvorište?
- 2) Koje su prednosti i nedostaci Vašeg stambenog prostora? / Opišite Vaš idealni stambeni prostor?
  - Omogućava li Vam vaš stambeni prostor različito korištenje ljeti i zimi?
  - Koliko slobodnog vremena provodite u stambenom prostoru?
  - Koristite li, i na koji način vanjski prostor u stanu?
  - Koliko Vam je važan pogled, a koliko osunčanje i sjena u stambenom prostoru?
  - Mislite li da se kvaliteta života u kući može ostvariti i u stanu?
- 3) Kakvi su Vaši odnosi i komunikacija sa susjedima? / Kakvu interakciju sa susjedima priželjkujete?
  - Postoji li u Vašem okolišu mjesto interakcije sa susjedima i kako ga koristite?
  - Nedostaje li Vam u Vašem okolišu prostor interakcije sa susjedima?
  - Koliko je za Vas idealno susjedstvo?
  - Smatrate li da je dobro susjedstvo jedna od osnovnih kvaliteta stanovanja?
  - Kako bi ocjenili kvalitetu svog susjedstva, te na koji način bi ga popravili?

POLUSTRUKTURIRANI INTERVJU

STRUKTURA INTERVJUA:

PODATCI O INTERVJUJU:

INTERVJU BROJ: 1
DATUM: 30.3.2019.
MJESTO: Split

PODATCI O SUGOVORNIKU:

MJESTO STANOVANJA: šire središte grada
TIP STANOVANJA: visoka gradnja (iznad 5 katova)
DUŽINA STANOVANJA U SADAŠNJEM STANU/KUĆI: više od 15 godina
ŠKOLSKA SPREMA: vš
RADNI STATUS: student/povremeno zaposlen
BRAČNI STATUS/DJECA: obitelj s odraslom djecom
BROJ ČLANOVA KUĆANSTVA: 5
PROCJENA MATERIJALNOG STANJA: dobro

TRANSKRIPT RAZGOVORA:

Opišite svoj stambeni okoliš?

Živim u stanu na 8. katu na Trsteniku. Kvart je dosta miran i zgodan za život iako za djecu nema uređenih parkova ni igrališta. Sve ulice su jako široke i prilagođene pješacima pa je boravak vani dosta ugodan. Automobili su na rubu, prije zgrada ili u garažama tako da ni promet nije problem i djeca se mogu nesmetano igrati.

Postoji li u Vašem okolišu zajednički vanjski prostor i kako ga koristite?

Postoji, ali nažalost ne u pravom smislu riječi. U kvartu nedostaje igrališta i parkova, osim nekoliko manjih na mjestima. Najkvalitetniji vanjski prostor je ubiti ulica u kojoj se stanari susreću, a ponekad i družu. Žao mi je što nemamo nekakav intimniji vanjski prostor, koji bi bio dostupan svima, ali opet bi ga većinom koristili stanari.

Da imate tu mogućnost, na koji način bi koristili dvorište?

Sigurno bih tu provodila više vremena nego sada. Mislim da bi se to dopalo i djeci za igru i starijim stanarima za druženje ili ispijanje kave. Da imamo takav prostor kraj zgrade mislim da bi svi bili puno zadovoljniji i opušteniji, ipak bi imali komad vanjskog prostora koji je zajednički. Mislim i da bi moral u zajednici porastao jer bi se imali o čemu brinuti i ulagati, veseliti se mogućnostima.

Opišite svoj idealni stambeni okoliš?

Iako sam jako zadovoljna s trenutnim, za mene bi bilo idealno živjeti u malo manjem kvartu. Iako je odlično uređen, nedostaje prostora za ostale sadržaje koji bi stanari mogli koristiti. Više mi se sviđaju manji kvartovi sa nižim zgradama i više slobodnog prostora jer su intimniji i slobodniji.

Koje su prednosti i nedostaci Vašeg stambenog prostora?

Prednost je sigurno jako ugodna temperatura ljeti i odličan raspored prostorija iako je stan relativno mali za peteročlanu obitelj. Dosta mi smeta hladnoća zimi i manjak prirodnog svjetla. Isto tako susjedna zgrada nam je jako blizu što dodatno sprječava ulazak sunca. Ipak bih kao najveći nedostatak istakla to što nemamo balkon.

Koliko slobodnog vremena provodite u stambenom prostoru?

Iskreno, ne previše. Volim kad se kao obitelj skupimo u dnevnom boravku ili u blagovaonici i pričamo ili gledamo neki film s obzirom na to da se preko dana ne vidimo. Svi imamo jako puno obaveza pa su ti trenutci rijetki, ali dragocjeni. Mislim da bi više vremena provodili u stanu ka bi prostor bio malo ugodniji i kad bi imali balkon pa bi mogli boraviti u stanu uživajući vanjski prostor.

Koliko Vam je važan pogled, a koliko osunčanje i sjena u stambenom prostoru?

U stanu nam je klima jako ugodna, ali nam nedostaje prirodnog svjetla i mislim da je to jako važno za ugodan boravak i zato više vremena provodimo vani nego u stanu. Što se tiče pogleda, stan je na 8. katu ali je orijentiran tako da ne vidimo more. Ipak, pogled je odličan jer vidimo veliki dio grada i cijeli kvart, nije da gledamo u leđa drugoj zgradi.

Opišite Vaš idealni stambeni prostor?

Bilo bi odlično da imamo koju sobu više iako se i ovako snalazimo bez većih problema. Po mogućnosti bi idealan bio stan okrenut na jug da dobijemo više sunca i bolji pogled. Nekakav malo veći balkon ili terasa bi bili isto tako poželjni pogotovo ako bi ga mogli spojiti s dnevnim boravkom ako to hoćemo.

Kakvi su Vaši odnosi i komunikacija sa susjedima?

Zgrada je jako velika pa se s većinom susjeda znamo iz viđenja i pozdravljamo u prolazu. S nekoliko susjeda smo u odličnim odnosima i družimo se u slobodno vrijeme. U zgradi većina stanara živi već duže vrijeme pa je i okruženje onda ugodnije.

Postoji li u Vašem okolišu mjesto interakcije sa susjedima i kako ga koristite?

Unutar same zgrade, koja je dosta velika nemamo nikakav sličan prostor. Predviđena je krovna terasa u kojoj bi mogli uživati svi stanari, ali je nažalost neugledna i zapuštena pa je rijetko tko koristi. Znam da su u zgradama mogućnosti za takve prostore dosta ograničene te da su takvi prostoru nadomješteni u samoj okolici, ali činjenica je da ih svejedno nedostaje.

Koliko je za Vas idealno susjedstvo?

Definitivno manje od ovoga sada. Zgrada je jako velika pa svakako dosta susjeda znamo samo iz viđenja, ali se s nekoliko njih družimo. Mislim da bi bilo ugodnije živjeti u manjem susjedstvu gdje se svi bolje poznaju i međusobno si pomažu.

Kakavu interakciju sa susjedima priželjkujete?

Pa ovakvi odnosi nam odgovaraju, ponekad se družimo, a sa svima se pozdravljamo. Mislim da bi bilo super kada bi na krovu imali zajednički prostor koji bi mogli koristiti svi stanari. Tu bi mogli vješati odjeću ili se družiti sa ostalima susjedima. Trenutno je taj prostor zapušten i neugledan, ali bi voljela da se uredi i počne koristiti.

POLUSTRUKTURIRANI INTERVJU

STRUKTURA INTERVJUA:

PODATCI O INTERVJU:

INTERVJU BROJ: 2
DATUM: 2.4.2019.
MJESTO: Split

PODATCI O SUGOVORNIKU:

MJESTO STANOVANJA: šire središte grada
TIP STANOVANJA: niska gradnja (do 5 katova)
DUŽINA STANOVANJA U SADAŠNJEM STANU/KUĆI: do 5 godina
ŠKOLSKA SPREMA: vš
RADNI STATUS: student/stalno zaposlen
BRAČNI STATUS/DJECA: obitelj bez djece
BROJ ČLANOVA KUĆANSTVA: 2
PROCJENA MATERIJALNOG STANJA: dobro

TRANSKRIPT RAZGOVORA:

Opišite svoj stambeni okoliš?

Trenutno sam u prizemlju u manjoj stambenoj zgradi na Spinutu. Okoliš je super, jako je uredno i dosta mirno iako ima puno djece. Ispred zgrade imamo veliki park koji stanari koriste za šetnju i odmor. U ostatku kvarta ima jako puno automobila, ali naš dio je mirniji jer smo zaštićeniji od ulice i prometa.

Koristite li, i na koji način dvorište u svakodnevnom životu?

Da, skoro svaki dan tu šetamo psa i susrećemo se s drugim ljudima koji tamo isto šetaju ili samo odmaraju. Dosta susjeda koristi park i gotovo nikad nije prazan. Lijepo je imati takav prostor koji je slobodan i ozelenjen u blizini zgrade.

Kako bi ocjenili kvalitetu dvorišta te njegovu ulogu u susjedstvu?

Uloga je definitivno velika jer svi vole tu i tamo izaći i opustiti se, a da su relativno blizu kuće. Kvaliteta se može svakako poboljšati, ali sa jednostavnima stvarima kao što su klupice ili uređenije zelenilo. Trenutno je to više prostor koji je ostao prazan, a nije isporjektiran, ali stanari sami brinu o njemu i mislim da je to jako bitan faktor u životnom okruženju.

Opišite svoj idealni stambeni okoliš?

Voljela bih možda živjeti u kući, iako mi i stan u ovako manjoj zgradi odgovara. U okolici zgrade mora biti nekakva zelena površina ili sličan prostor u kojem mogu šetati psa ili sjesti odmoriti. Htjela bih i da je susjedstvo malo manje jer je puno ugodnije nego u velikim zgradama i neboderima gdje se susjedi koji godinama žive tu ni ne prepoznaju.

Koje su prednosti i nedostaci Vašeg stambenog prostora?

Stan mi se jako sviđa, dosta je prostran i dnevni boravak je jako velik. Imamo i relativno veliku lođu koja nam je neizostavan dio stana. S obzirom na to da smo u prizemlju nemamo puno sunca i svijetla te je pogled nikakav, ali lođa nadomješta sve te neugodnosti. Problem je, osim dopiranja sunca i teškoća provjetravanja jednog dijela stana.

Koristite li, i na koji način vanjski prostor u stanu?

To nam je nezaobilazni dio dana, ujutro popijemo kavu i nekad navečer sjednemo tu u miru. Žao mi je što nije malo veći da tu možemo organizirati i druženja, ali za naše potrebe je skroz dobre veličine. Ljeti tu provodimo dosta vremena, a zimi ga pritravimo i tu nam ulazi Sunce, ali može poslužiti i za ostaviti bicikle i slično.

Mislite li da se kvaliteta života u kući može ostvariti i u stanu?

Živjela sam i u kući i u stanu i mišljenja sam da je to moguće. Osnovna razlika je u razini intime i slobode koju kuća uglavnom pruža dok je u stanu to teže ostvariti. Mislim da se komfor kuće definitivno može prenijeti i na stan, a što se tiče intime sigurna sam da je i takvo nešto izvedivo, na primjer u manjim zgradama pogotovo.

Opišite Vaš idealni stambeni prostor?

Idelno bi svakako bilo živjeti u većem stanu ili u kući. Htjela bi, osim vanjskog dvora imati i veliku lođu ili balkon u stanu. Za stan mi je najbitnije da su dnevni boravak i blagovaonica veliki dok mi to u ostatku stana nije toliko bitno. Kad bi se pokraj toga nalazila i terasa na kojoj bi mogli provoditi više vremena to bi upotpunilo moju viziju stana.

Kakvi su Vaši odnosi i komunikacija sa susjedima?

Zgrada je dosta mala pa smo upoznali većinu susjeda. Neke smo upoznali i šetajući psa u dvorištu i svi se čine jako pristupačni i ljubazni. Mislim da je u manjim zgradama zajedništvo izraženije.

Smatrate li da je dobro susjedstvo jedna od osnovnih kvaliteta stanovanja?

Svakako, mislim da je jako važno imati susjede s kojima niste u konfliktu, pogotovo ako ste uz to još i u dobrim odnosima i družite se. Ugodnije je i živjeti u takvom mirnijem kvartu, u kojem se možete pouzdati u susjede za pričuvati djecu, posuditi nešto ili sličnu sitnicu nego živjeti u susjedstvu gdje su odnosi otuđeni.

Kako bi ocjenili kvalitetu svog susjedstva, te na koji način bi ga popravili?

Za sada mi je dojam odličan, svi se čine jako dragi i spremni pomoći nam da se što prije uklopimo. Jedino što bih možda promjenila je bolje uređenje dvorišta ispred zgrade i možda više zajedničke inicijative, ali osim toga sve je i više nego super.

Kakavu interakciju sa susjedima priželjkujete?

Željela bih duže ostati ovdje i više se uklopiti u susjedstvo. Šeta što nema više mladih ljudi ili obitelji u zgradi s kojima bi se mogli družiti. Bilo bi idealno ako bi mogli organizirati nekakva druženja u dvorištu.

POLUSTRUKTURIRANI INTERVJU

STRUKTURA INTERVJUA:

PODATCI O INTERVJUJU:

INTERVJU BROJ: 3
DATUM: 4.4.2019.
MJESTO: Split

PODATCI O SUGOVORNIKU:

MJESTO STANOVANJA: periferija
TIP STANOVANJA: obiteljska kuća
DUŽINA STANOVANJA U SADAŠNJEM STANU/KUĆI: više od 15 godina
ŠKOLSKA SPREMA: vš
RADNI STATUS: student
BRAČNI STATUS/DJECA: obitelj s malom djecom
BROJ ČLANOVA KUĆANSTVA: 5
PROCJENA MATERIJALNOG STANJA: vrlo dobro

TRANSKRIPT RAZGOVORA:

Opišite svoj stambeni okoliš?

Živim u obiteljskoj kući na Šinama sa ostatkom svoje obitelji. U kući u više stanova živi nekoliko generacija iste obitelji. Kvar je poprilično neuređan, građeno je neplanski, nema infrastrukture ni nikakvog uređenja okoliša. Osim toga je jako dobar za život, mirno je i jači je osjećaj zajednice nego u većim dijelovima grada.

Nedostaje li vam kolektivni vanjski prostor u Vašem okolišu?

Naravno, trenutno su jedina mjesta gdje se ljudi susreću i okupljaju na otvorenom ispred crkve i škole i smatram da je to velika šteta. Ne nudi nam se nikakav sadržaj ni događanje te smo ubiti prepušteni sami sebi, a nemamo mjesta za organizaciju nikakog druženja osim u okvirima vlastitih kuća.

Da imate tu mogućnost, na koji način bi koristili dvorište?

Mislim da bi svi stanovnici kvarta koristili dvorište jer ga jako malo kuća zapravo ima. Sigurno bi se tu organizirala druženja s prijateljima, zabave i roštilji, ali bi poslužilo i za intimnije potrebe kao na primjer ispijanje jutranje kave. Isto tako, djeca bi se tu mogla sigurnije igrati zaštićena od prometa. Dvorište bi unijelo novu živost u naselje.

Opišite svoj idealni stambeni okoliš?

Volim živjeti u kući iako mislim da bi se i u stanu snašao. Volio bih probati živjeti u nekom većem gradu. Ipak, idealno bi mi bilo živjeti u kući, ali u naselju koje je puno uređenije od ovoga. Bilo bi super da u kvartu ima više javnih prostora na kojima se ljudi mogu družiti, i da su ostale stvari kao već spomenuta infrastruktura i ostalo uređenje.

Koje su prednosti i nedostaci Vašeg stambenog prostora?

Stan je super, jako je prostran i lijepo osvijetljen. Ljeti nije pretoplo, a zimi nije prehladno tako da dosta vremena provodimo na terasi. Najveći problem je upravo okoliš, ali na to teško možemo utjecati. Drago mi je i što kuću dijeli šira obitelj pa se svi međusobno družimo.

Omogućava li Vam vaš stambeni prostor različito korištenje ljeti i zimi?

Omogućava u dosta velikoj mjeri i to se posebno osjeti ljeti. Imamo veliku terasu koju ljeti praktički spojimo s dnevnim boravkom kada otklizemo staklene stijenke i uživamo u tom proširenom boravku veći dio godine. Zimi je ne koristimo previše ali pomaže nam uvući sunce u kuću u hladnijim mjesecima.

Mislite li da se kvaliteta života u kući može ostvariti i u stanu?

Iako cijeli život živim u kući mislim da bi se mogao naviknuti i da živim u stanu koji bi mi imao neke karakteristike života u kući koje su meni osobne bitne. Kod kuće mi se sviđa što skoro cijela moja obitelj živi na blizu, a mislim da je kod stanova to teže postići. Svejedno, smatram da se ostale kvalitete za koje se misli da se mogu ostvariti samo u kući mogu realizirati i u određenim stanovima.

Opišite Vaš idealni stambeni prostor?

Jako mi se sviđa trenutna situacija i nema puno stvari koje bi promijenio. Volio bih možda da imamo veću terasu da nas se više može tu okupiti ljeti, ili dvorište malo dalje od ceste gdje bi se djeca mogla igrati. Ali osim toga stan je odličan, ipak sam tu cijeli život.

Kakvi su Vaši odnosi i komunikacija sa susjedima?

Odnosi sa susjedima su super, većina ljudi tu živi duže vremena pa se svi u bližem susjedstvu dobro poznajemo. Susjedi su tu za pričuvati djecu, posuditi nešto ili samo za druženje i mislim da takav sistem odlično funkcionira. Iako mnogo novih mladih obitelji dolazi u naselje svi se brzo prilagode.

Nedostaje li Vam u Vašem okolišu prostor interakcije sa susjedima?

Svakako, iako se jako često družimo sa susjedima po kućama nedostaje nam neko mjesto na kojem bi se mogao osjetiti šušur naselja. Ovako se sa susjedima susrećemo uglavnom na ulici ili u trgovini te su druženja svedena na kućne posjete

Kakavu interakciju sa susjedima priželjkujete?

Volih bih da u naselju ima više mladih ljudi i da postoji nekakvo mjesto za okupljanje. Osim toga, mislim da je odlično što djeca mogu odrastati u ovakvoj manjoj zajednici u kojoj ustvari nema stranaca. Mislim da bi se svi puno više družili kad bi kvart bio uređeniji, ali i ovako nam je dobro.

POLUSTRUKTURIRANI INTERVJU

STRUKTURA INTERVJUA:

PODATCI O INTERVJUJU:

INTERVJU BROJ: 4
DATUM: 5.4.2019.
MJESTO: Split

PODATCI O SUGOVORNIKU:

MJESTO STANOVANJA: središte grada
TIP STANOVANJA: obiteljska kuća
DUŽINA STANOVANJA U SADAŠNJEM STANU/KUĆI: više od 15 godina
ŠKOLSKA SPREMA: vš
RADNI STATUS: student/povremeno zaposlen
BRAČNI STATUS/DJECA: obitelj s odraslom djecom
BROJ ČLANOVA KUĆANSTVA: 5
PROCJENA MATERIJALNOG STANJA: vrlo dobro

TRANSKRIPT RAZGOVORA:

Opišite svoj stambeni okoliš?

Cijeli čivot živim u maloj obiteljskoj kući u samom centru grada te su oko nas također manje kuće. Sve nam je jako blizu i kao djeca smo cijele dane provodili vani i drago mi je vidjeti da je to i danas slučaj. Imamo problema s parkiranjem, ali to je normalno. Osim toga, kvart je pun parkova i sadržaja i nikad nam nije dosadno.

Postoji li u Vašem okolišu zajednički vanjski prostor i kako ga koristite?

Dijelimo malo dvorište s još nekoliko susjeda. To je prostor s kojeg se ulazi u kuće i svi tuda prolazimo nekoliko puta dnevno i rijetko kad je prazno. Uvijek netko sjedi i pije kavu ili popriča sa susjedima. Kad smo bili manji uvijek smo se tu igrali, a sada, pogotovo ljeti navečer sjednemo i pričamo jer je puno ugodnije nego u kući.

Kako bi ocjenili kvalitetu dvorišta te njegovu ulogu u susjedstvu?

Definitivno je jako važan društveni dio susjedstva. Mjesto gdje se izmjenjuju informacije, popije kava ili jednostavno popriča sa susjedima. Smatram da bez tog dvorišta susjedstvo nebi bilo isto. Svi stanari koji dijele dvorište zajedno i brinu o njemu.

Opišite svoj idealni stambeni okoliš?

Iskreno, nebi mjenjala skoro ništa od trenutnog stanja. Bilo bi super kad bi imali više parkirnih mjesta, a i ulice bi se tada oslobodile automobila pa bi sve skupo bilo ugodnije. Ljeti nam ni buka ne smeta previše, samo je zimi malo pusto. Jedino što bih možda promjenila je veliki broj apartmana koji je tu nikao u posljednje vrijeme.

Koje su prednosti i nedostaci Vašeg stambenog prostora?

S obzirom na to da je kuća dosta stara i stan je malo manji, ali nas petero smo navikli i nije nam problem. Sobe su nam u potkrovlju i to mi je i dan danas doživljaj. Imamo komad dvora ispred kuće koji dijelimo sa susjedima i park odmah ispred pa smo zaštićeni od jakog sunca, ali ga svejedno dobivamo dovoljno za ugodan boravak.

Koliko slobodnog vremena provodite u stambenom prostoru?

Ljeti znatno manje nego zimi. Imam dosta obaveza pa sam svakako često van kuće, a i kad sam kući rađe vrijeme provodim s obitelji u dvoru jer je klima puno ugodnija nego u kući gdje je prevruće. Zimi smo malo više u kući jer je temperatura ugodna, ali svejedno izađemo upiti sunce ako ga ima.

Koliko Vam je važan pogled, a koliko osunčanje i sjena u stambenom prostoru?

Iskreno pogled mi i nije previše važan. Naravno, lijepo je imati stan s pogledom na more i puno sunca, ali mi cijeli život gledamo na kvart koji je pun zelenila i uvijek vrvi događajima pa nam to i ne nedostaje toliko. Sunce mi je dosta bitno, pogotovo kad ulazi u stan dovoljno da zimi bude toplo, a da ljeti ne bude prevruće.

Opišite Vaš idealni stambeni prostor?

Sigurno bi bio veći od trenutnog, pogotovo dnevni boravak i blagovaonica. Nemamo balkon ni terasu, ali to nadomještamo dvorištem pa bi mi svakako bilo idealno imati i intimniji komad vanjskog prostora na kojem bi mogli uživati. Htjela bih još i da su dnevni boravak i blagovaonica okrenuti na jug ili na dvorište.

Kakvi su Vaši odnosi i komunikacija sa susjedima?

U odličnim smo odnosima sa susjedima. S obzirom da su to sve manje obiteljske kuće u kojima živi više generacija praktički smo svi odrastali zajedno i svi su nas odgajali. Mnoge od njih znam od malih nogu i naravno da si međusobno pomažemo. Mislim da je jako lijepo živjeti u takvom manjem susjedstvu koje je opet u centru grada. Susjedstvo je vrlo raznoliko, ali se svi poznaju i obiteljki dže.

Postoji li u Vašem okolišu mjesto interakcije sa susjedima i kako ga koristite?

Da, osim spomenutog dvorišta odmah ispred kuće imamo i mali park koji stvara ugodnu hladovinu i tu dosta aizađe popodne ili navečer. Isto tako, u blizini je škola pa smo uvijek kao djeca na raspolaganju imali i brojna igrališta. Mislim da je kvart što se tiče takvih prostora i uvjeta stanovanja jedan od ljepših u gradu.

Koliko je za Vas idealno susjedstvo?

Točno ovakvo, kućica sa par susjeda u samoj blizini centra grada. Ne bih htjela da je susjedstvo preveliko jer sve ljude u kvartu znam od malih nogu. Ugodno je proći ulicom i javiti se svima, a ne kao u velikim zgradama gdje se dugogodišnji susjedi jedva i pozdravljaju.

Kakavu interakciju sa susjedima priželjkujete?

Iskreno stvarno ništa ne bih mjenjala u svom susjedstvu. Jedino mi je žao što sve više susjeda od svojih kuća pravi apartmane, ali to je još uvijek manjina u našem kvartu. Mislim da se ovdje nije puno stvari promijenilo otkad sam ja bila mala i smatram da je to pozitivno jer je izuzetno ugodno iskustvo odrastati u ovakvom susjedstvu.

ZAKLJUČAK

Cilj ovog rada je bio predstaviti razvoj stambenih prostora i kulture stanovanja općenito i u Splitu kroz povijest. Isto tako, ideja je dočarati socijalnu percepciju tradicionalne arhitekture te shvatiti što je to u modernom kontekstu.

U prvom dijelu rada se upoznaje s različitim tipovima individualnog i kolektivnog stanovanja i njihovim stambenim prostorima te sami sociološki aspekt stanovanja. Zatim slijedi kratki pregled razvoja stanovanja i kulture kroz povijest počevši od prapovijesti pa sve do danas. Utvrđeno je da se osnovne potrebe ljudi za sigurnim mjestom, skloništem, "domom", nisu promijenile do danas. Uprkos svim materijalnim razlikama, različitim ukusima i društvenim normama, moderni čovjek teži istome čemu je težio i prapovijesni čovjek, "domu".

Zatim ide pregled razvoja kulture stanovanja u samom gradu Splitu od Dioklecijanove palače preko varoških kućica i danas do moderne arhitekture. Zaključak je da su elementi koji su prošli test vremena, materijalizacije i materijalnog stanja upravo ti najkvalitetniji dijelovi života na ovom podneblju. U svim oblicima stanovanja kroz povijest ističu se isti parametri i elementi koje su svi pokušavali iskoristiti tijekom godina. Život ispred fasade, dvor, Sunce i zajednica su stvari kojima teže stanovnici Splita od početka stanovanja pa sve do danas.

U razgovoru sa sugovornicima to je i potvrđeno. Tradicijska arhitektura mediterana očituje se u arhitekturi koliko i u mentalitetu samih građana, bez obzira živjeli oni u centru grada ili na periferiji. Ona je više od kamena i kupe kanalice, ona je dvor, sjena, Sunce, odmor i svi drugi elementi duboko utkani u povijest svih Spličana, ali i drugih ljudi koji dom odluče potražiti ovdje. Ideja rada je naći smjernice koje te elemente prevode u moderni arhitektonski jezik.

Tradicija Splita i Mediterana, odnosno kultura življenja na ovim prostorima je puno više od kamenih kuća. Kamen je samo materijal za kojim su u povijesti posezali radi njegove dostupnosti. Splitski mentalitet i podneblje su se međusobno kroz vrijeme oblikovali. Kultura življenja je iskoristila blagodati podneblja na najbolji mogući način, kroz sunce, sjenu i ugodnu klimu dok je podneblje uvjetovalo uske ulice, velike terase i potragu za hladom.

POPIS LITERATURE:

Biondić/Uvod u projektiranje stambenih zgrada/2011./Zagreb/Arhitektonski fakultet Zagreb

Bojanić/Živeti planski - Split 3/2016./<http://www.maz.hr/2016/11/18/ziveti-planski-split-3/>

Kalin/Povijest filozofije, 26. izdanje/2002./Zagreb/Školska knjiga

Pavlović/Antički Split/2011./Osijek/Filozofski fakultet Osijek

Peračić/Urbanistička platforma/<http://urbanisticka-platforma.org/stanovanje/dinko-peracic/>

Posavec/Esencija i egzistencija suvremenog stanovanja/2017.Čakovec/Međimursko veleučilište u Čakovcu

Prijatelj Pavičić/Plan upravljanja povijesnim kompleksom Splita s Dioklecijanovom palačom - Uvod/2015./Split

Radić/Uvod u graditeljstvo/2016./Zagreb/Školska knjiga

Rogić/Stenovati i biti, rasprave iz sociologije stanovanja/1990./Zagreb/Sociološko društvo Hrvatske

Stojilković/O fenomenu individualnog i kolektivnog u arhitekturi stanovanja/Niš/Sveučilište u Nišu

Stržičić/O stanovanju, arhitektonsko projektiranje/1997./Zagreb/Udruženje hrvatskih arhitekata

Tušek/Suvremena arhitektura 3/2013./Split

Vučičić/Stambena kuća u Dalmaciji u srednjem vijeku/2015./Zagreb/Filozofski fakultet Zagreb

POPIS FOTOGRAFIJA:

Slika 1: <https://www.archaeology.org/news/32>

Slika 2: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vetti2_modifiet.jpg

Slika 3: <https://revijahak.hr/2018/10/30/veli-varos-izmedu-tradicije-i-neobuzdane-turisticke-stihije/>

Slika 4: <https://www.jutarnji.hr/domidizajn/interijeri/kuca-u-zezevici/3137855/>

Slika 5: <https://urlzs.com/XRRf>

Slika 6: <https://www.novilist.hr/Kultura-Razgovori-sa-Smojom-U-Santovom-dvoru-5>

Slika 7: <https://www.d-a-s.hr/memento/memento.php>

Slika 8: <https://www.forum.hr/showthread.php?t=91364&page=49>

/ TRADICIJA U SUVREMENOJ STAMBENOJ ARHITEKTURI

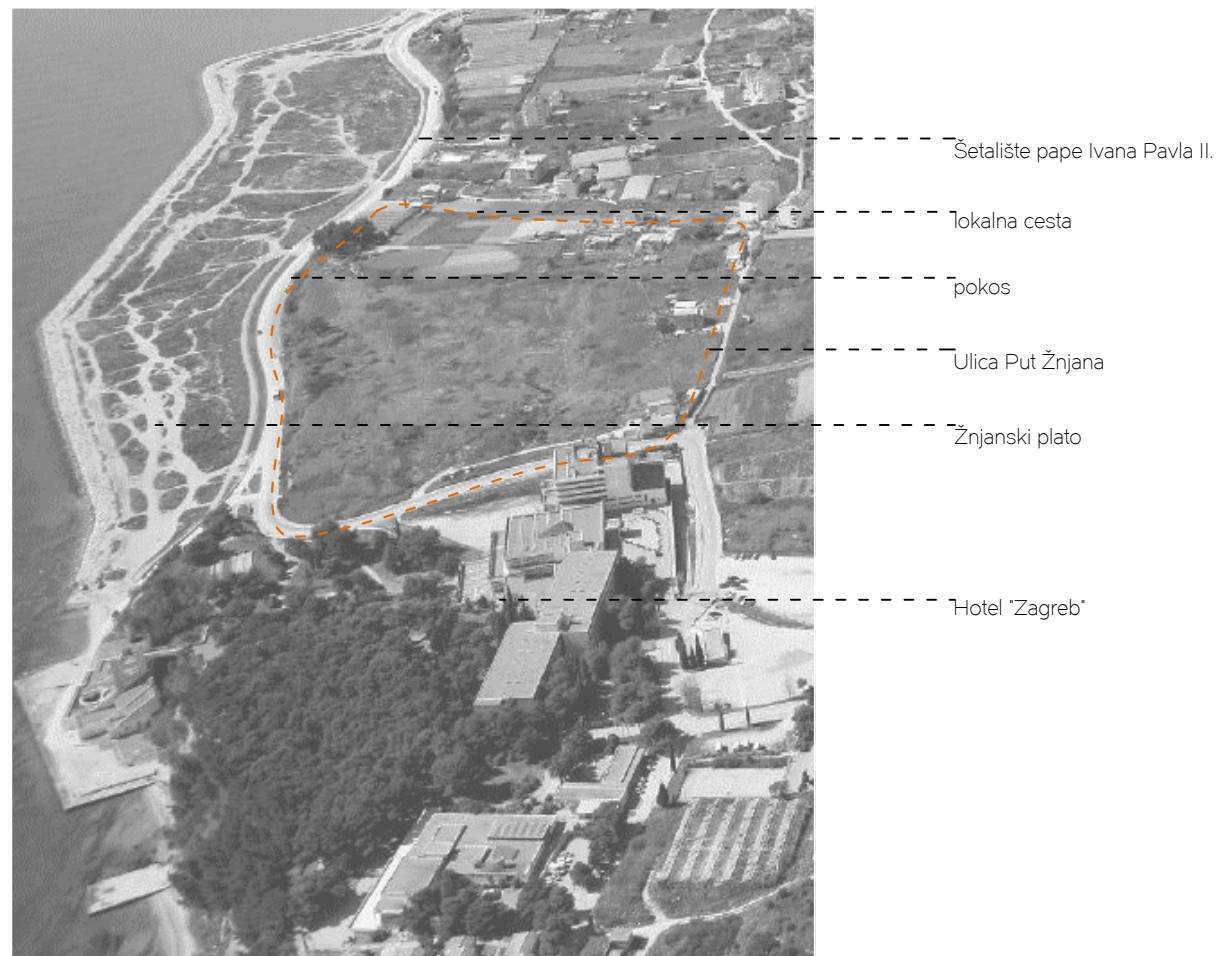
STUDENTICA: Bruna Ćurić
MENTOR: prof. art. Ante Kuzmanić
KOMENTORICA: izv. prof. dr. sc. Sanja Stanić
KONZULTANTICA ZA KONSTRUKCIJU: doc.dr.sc. Nikolina Živaljić
Lipanj 2019., Split

PROMETNO - GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE PROSTORA

Lokacija je smještena nedaleko od obale mora na istočnom dijelu grada u gradskom kotaru Žnjan u predjelu Duilovo. Nalazi se na prirodnom klifu te se prostire od 15. do 20. metara nadmorske visine. Karakterizira je relativna neizgrađenost, omeđenost prometnicama različitih rangova, pokos na južnoj strani te konstantni blagi nagib prema jugu.

Sa sjeverne strane je omeđena Ulicom Put Žnjana čija se rekonstrukcija planira uz uspostavu prometnog koridora. Ulica je trenutno nižeg ranga, iako je jedna od rijetkih transversalnih poveznica tog prostora. Sa zapadne strane graniči sa susjednim urbanističkim zahvatima mješovite namjene te je određena lokalnom ulicom koja završava pokosom. Na južnoj strani obuhvata nalazi se prirodni klif koji lokaciju dijeli od priobalnog šetališta Ulica pape Ivana Pavla II. u punoj dužini. U longitudinalnom smjeru pokos je razdjelnica obuhvata i oblanog platoa po čitavoj dužini u smjeru istok - zapad. Istočni dio obuhvata zaključuje se sa kompleksom Hotela "Zagreb" smještenog uz spomenuto šetalište te na nešto višoj nadmorskoj visini. Iako kompleks trenutno nije u punoj funkciji, uređeni okoliš, prirodni klif ispod te sama pojavnost objekta daju cijelom prostoru dodatnu kvalitetu.

Većina zemljišta je neizgrađena dok je širi obuhvat uglavnom u funkciji poljoprivredne proizvodnje (plastenici), pomoćnih objekata bez arhitektonske vrijednosti te bespravni objekata. Sama lokacija se ističe neizgrađenošću dok je susjedna zapadna parcela točkasto izgrađena navedenim objektima. Trenutno je šire područje kotara u stambenoj namjeni, pogodovo potez prema zapadu koja na mjestima prima turističke smještajne kapacitete. Osim stambenih zgrada prema Trsteničkoj uvali, u širem obuhvatu se uglavnom ističu obiteljske kuće ili manje stambene zgrade izuzev nekoliko većih samostalnih objekata. Žnjanski plato je u procesu uređenja i realizacije projekta promenade uz plažne objekte i popratne sadržaje te bi cijeli kotar u bliskoj budućnosti trebao dobiti novi - stari identitet.

obuhvat

POVIJEST LOKACIJE

"Stari Splitsani (naročito Lučani i Manušani) nestrpljivo su očekivali feštu koja se na Žnjanu slavila 5. kolovoza. Po stoljetnoj tradiciji Gospu od Žnjana štivali su kao zaštitnicu "težaka i putnika od mora". Toga dana već od najranijega jutra cjelokupne bi se obitelji zaputile put Žnjana karima, brodicama ili pješice... Dobro opskrbljeni "ićem i pićem" unaprijed su se veselili cjelodnevnom boravku u hladovini borova uokolo crkvice i kupanju na sjenovitoj plaži."

Predio Žnjan prvi se put spominje u 11. stoljeću, u doba kralja Zvonimira. Ne zna se točno kada je na njegovom istočnom dijelu, nad morskim hridinama podignuta kapelica. Predio Žnjana u davnim je vremenima bio glavna splitska žitnica. Zato pučka etimologija taj toponim izvodi iz glagola žeti / žnjati.

Nakon toga, stoljećima Žnjan ostaje netaknuti dio periferije Splita, čiji razvoj započinje tek 1968. gradnjom kompleksa hotela "Zagreb" koji se prostire na gotovo 60 000m². Obuhvaća jedinstvenu zgradu starog i novog hotela te više samostojećih objekata i bungalova uz gustu borovu šumu sa šetnicama i igralištima. Kao kuriozitet se nameće i činjenica da se do plažnog kompleksa moglo doći dizalom. Adaptiran je i za potrebe Mediteranskih igara u Splitu 1979. Život odmarališta u kompleksu se kontinuirano odvijao sve do devedesetih godina.

Područje je skrenulo pažnju na sebe 1998. posjetom pape Ivana Pavla II. te su za potrebe tog događaja nasute plaže, dio sada poznatiji kao Žnjanski plato. Godinama je taj dio bio zaboravljen i zapušten, prepušten prirodi i slučajnim prolaznicima i tek se sada počinju realizirati planovi o uređenju lokacije koja bi se trebala utkati u identitet grada

obuhvat 1968.

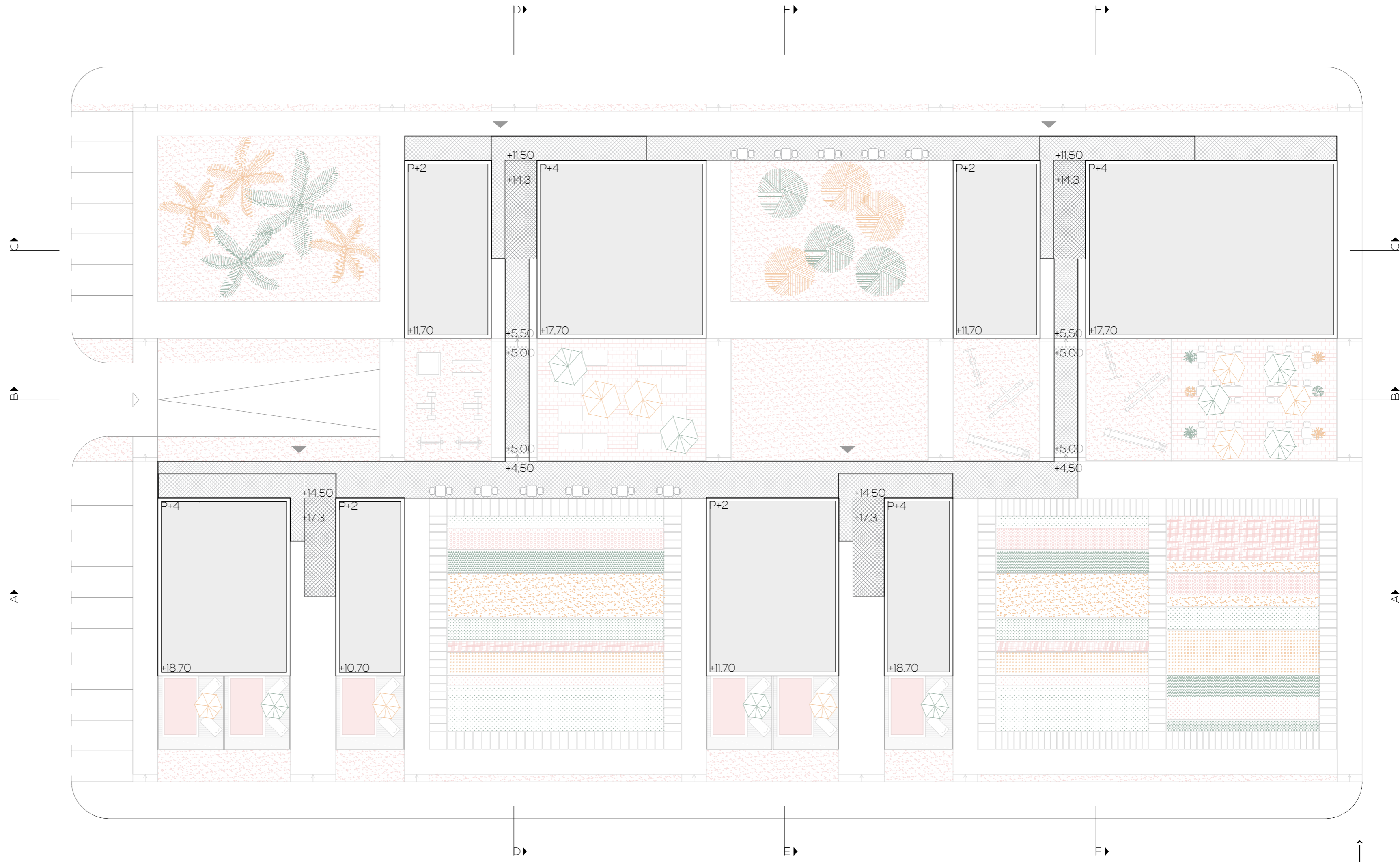
obuhvat danas

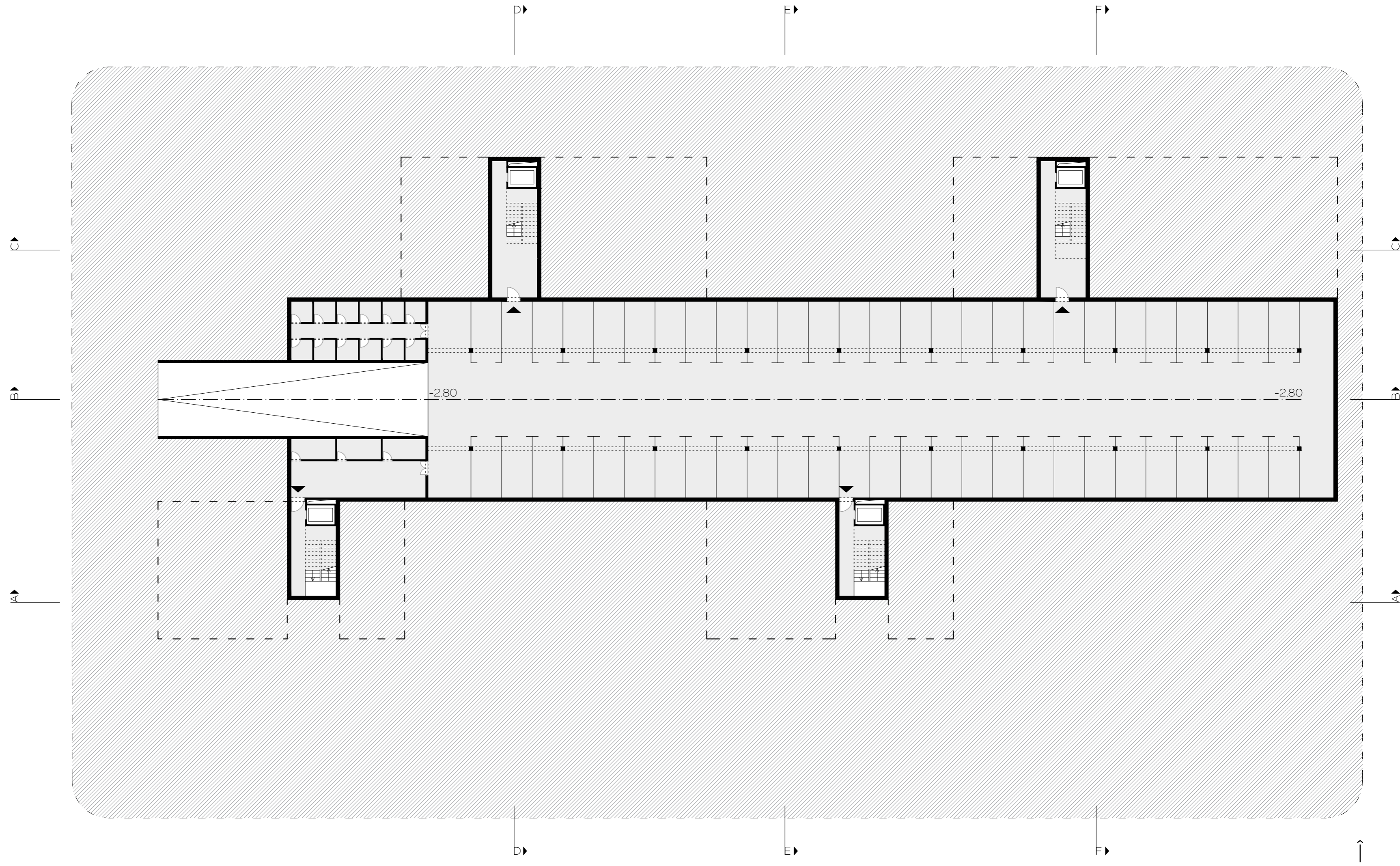

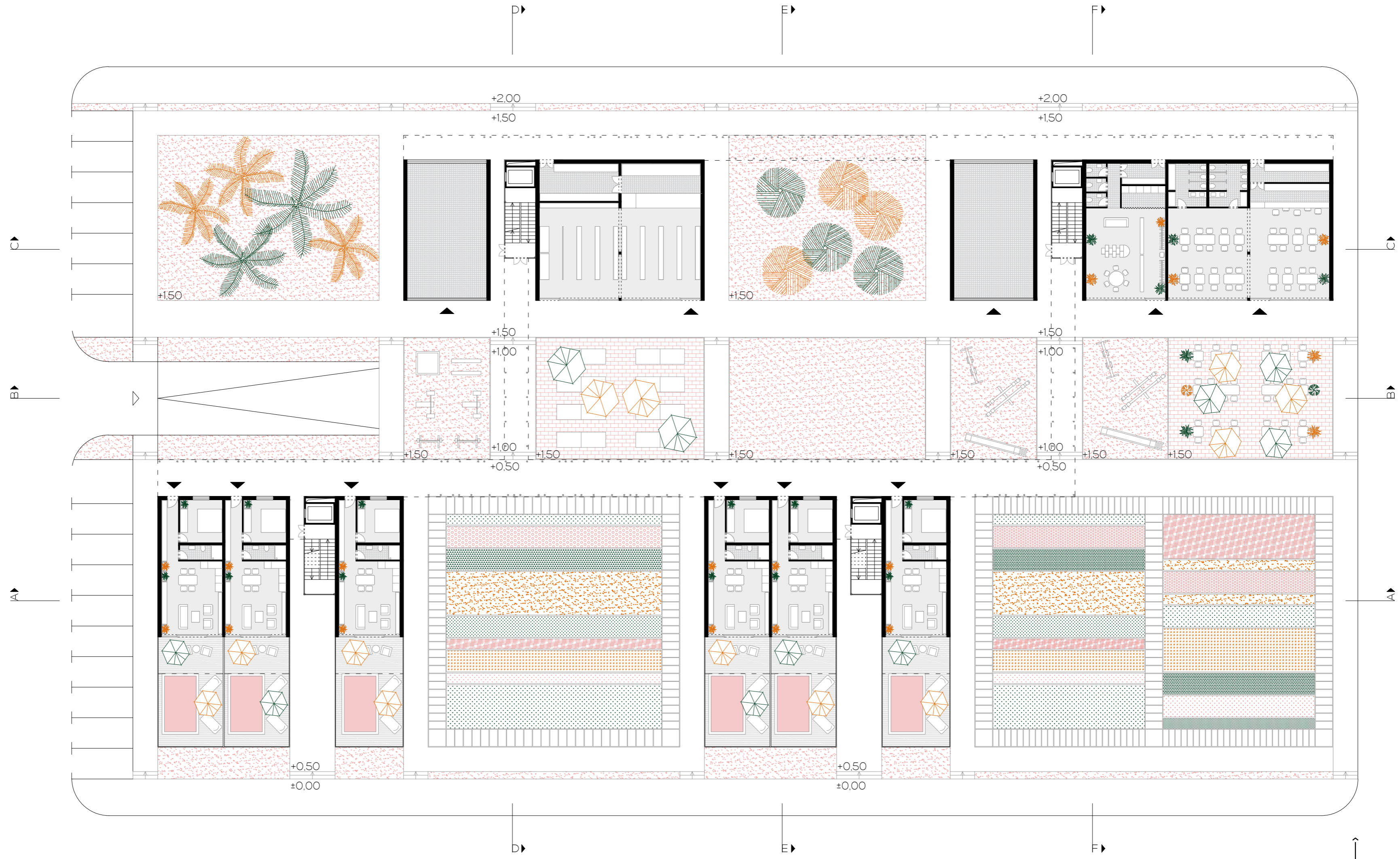
BLOKA

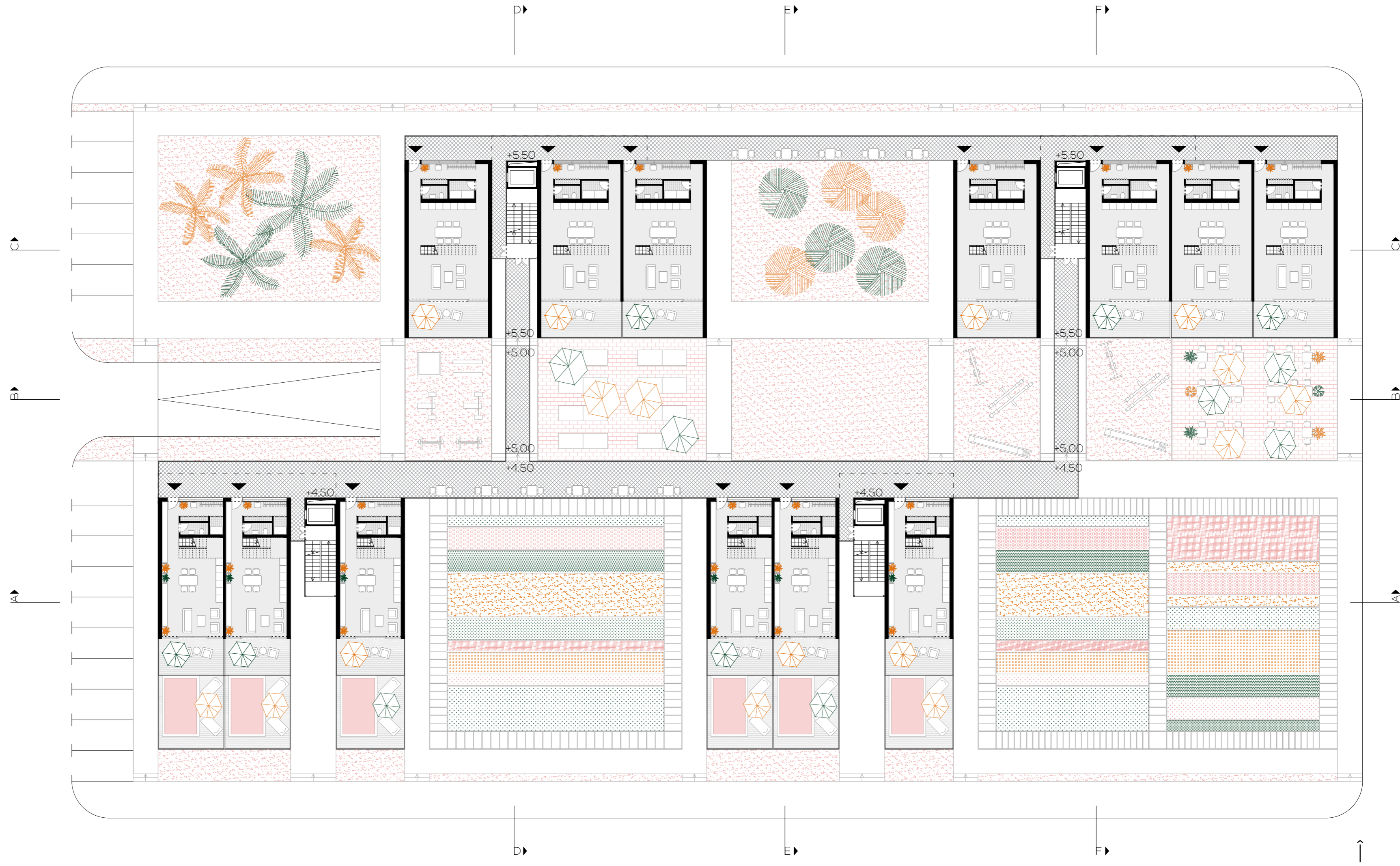

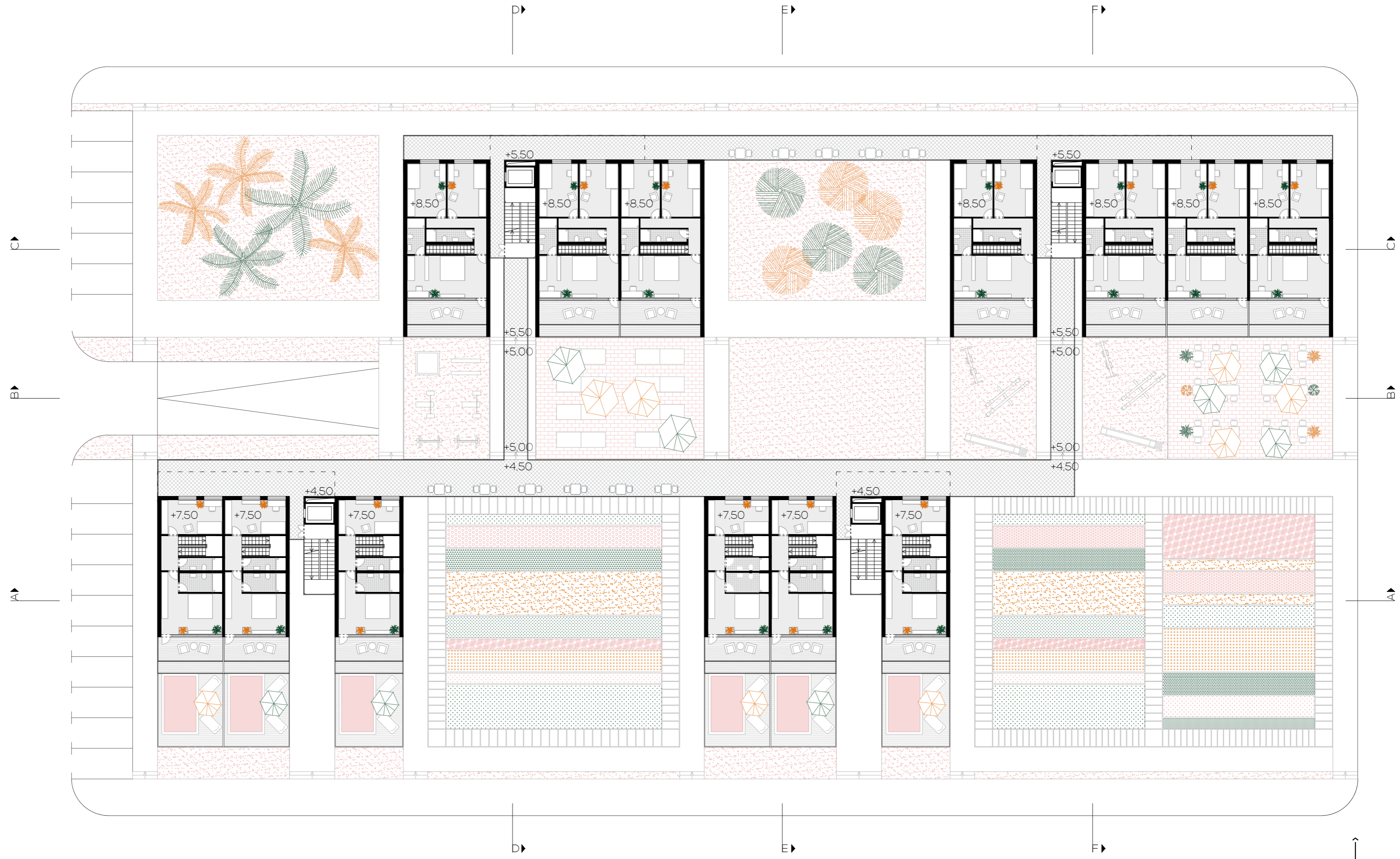

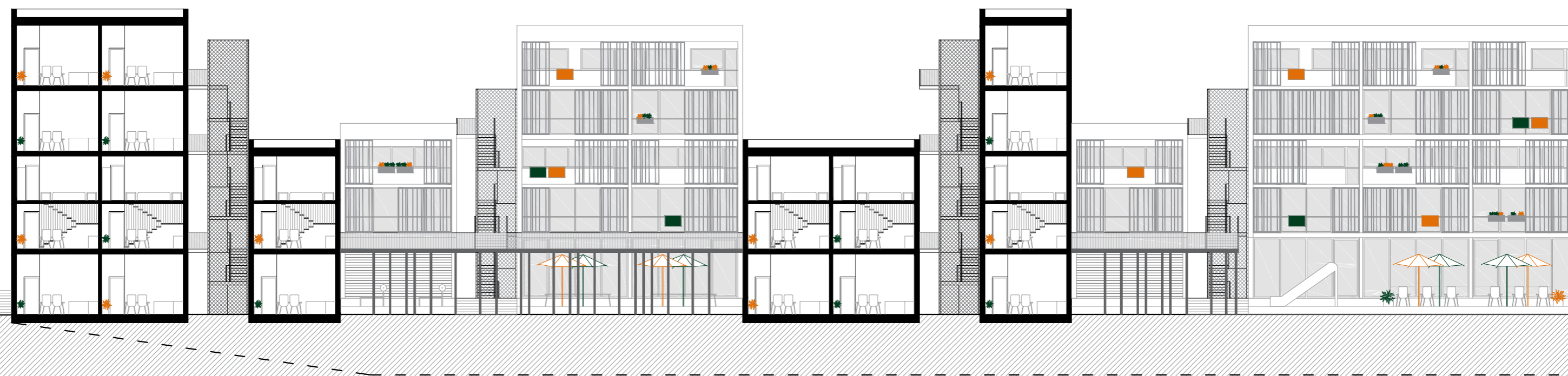

BLOK A/±0,00 = +20 NM/TLOCRT TREĆEG KATA/

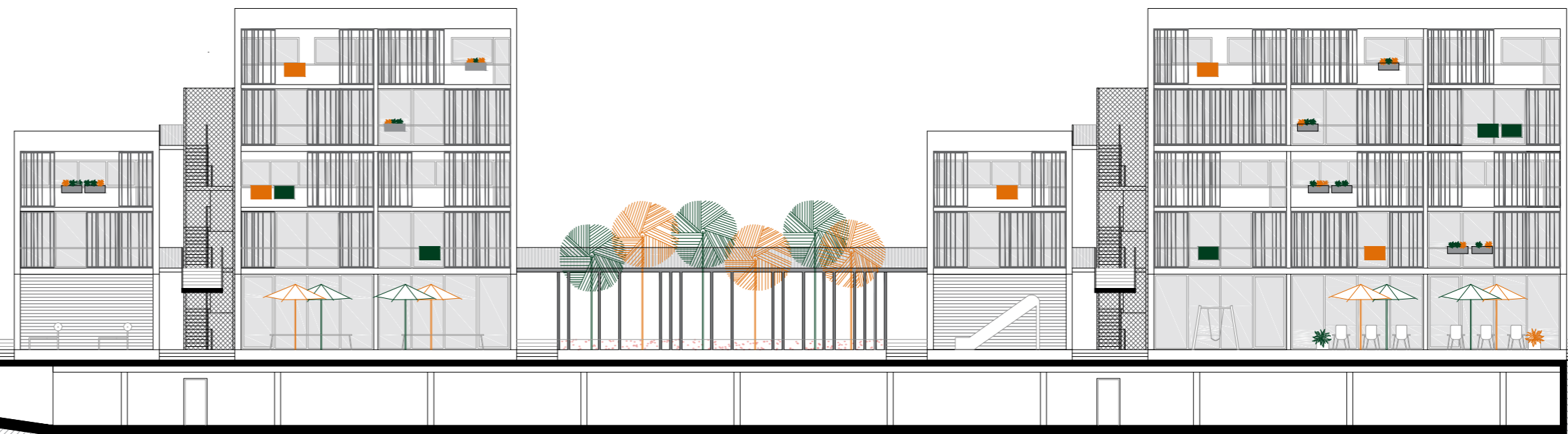
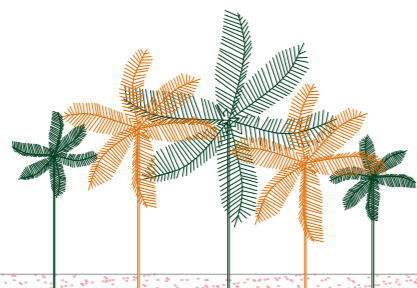
+19.20
+14.50
+10.50
+7.50
+4.50
+0.50

+19.2
+18.2
+14.50
+11.50
+8.50
+5.50
+1.50

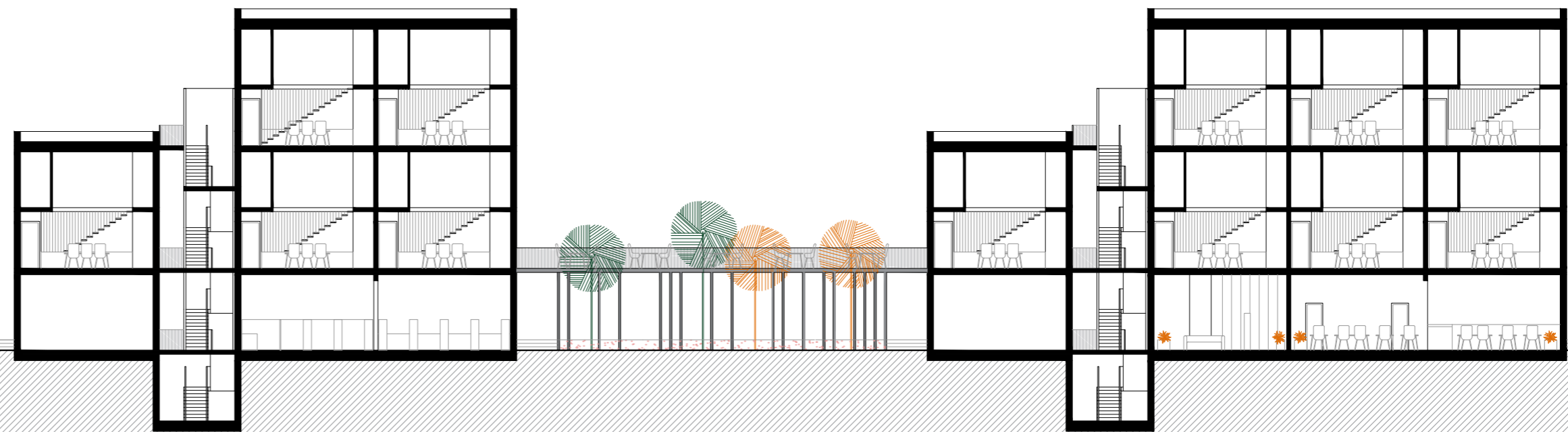
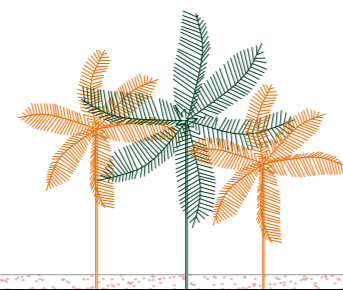
+18.20
+14.30
+12.20
+8.50
+5.50
+1.50

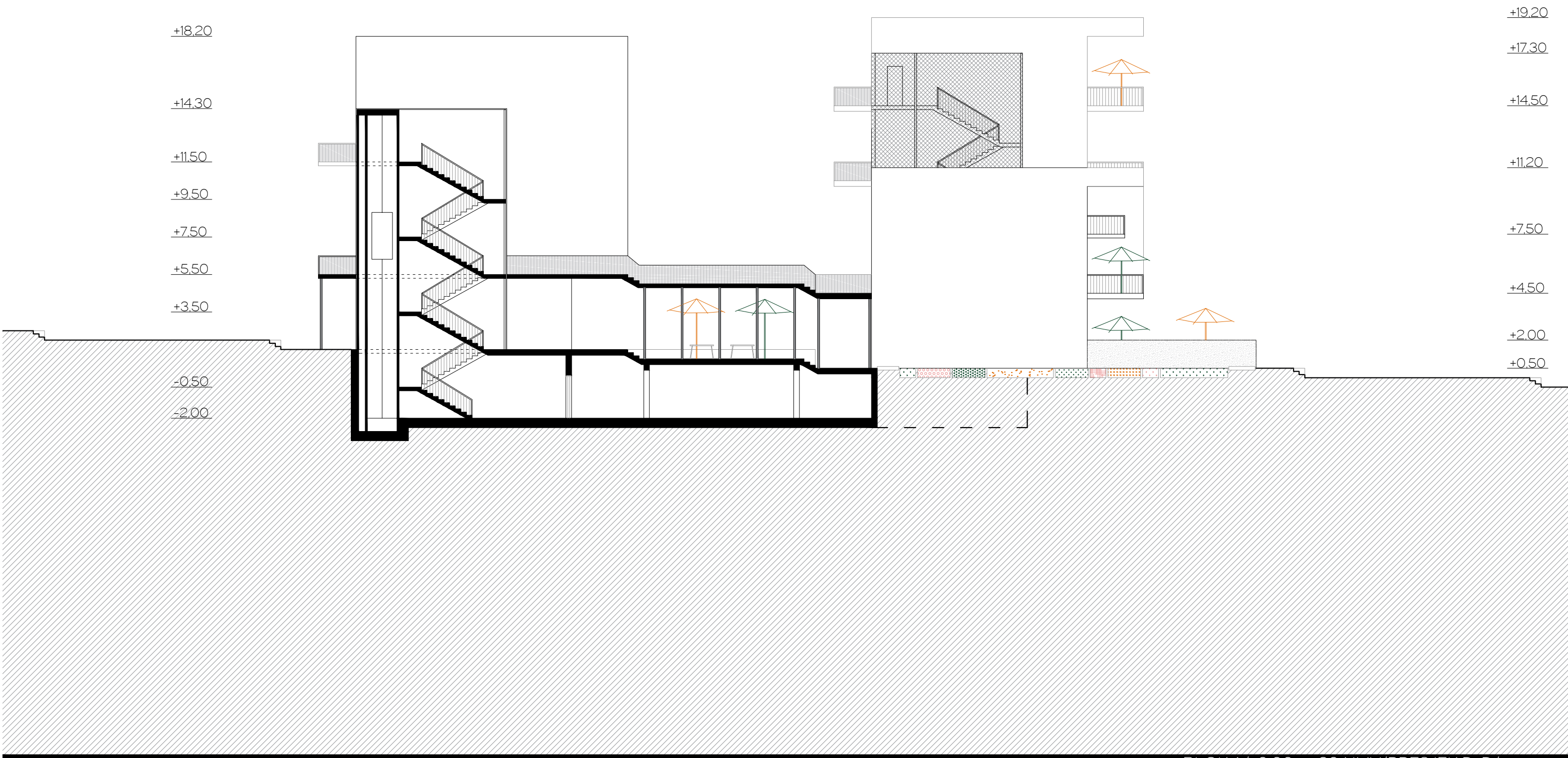
+18.2
+14.50
+11.50
+8.50
+5.50
+1.50

+18,20
+14,30
+12,20
+8,50
+5,50
+1,50
-2,00

+18,2
+14,50
+11,50
+8,50
+5,50
+1,50
-2,00

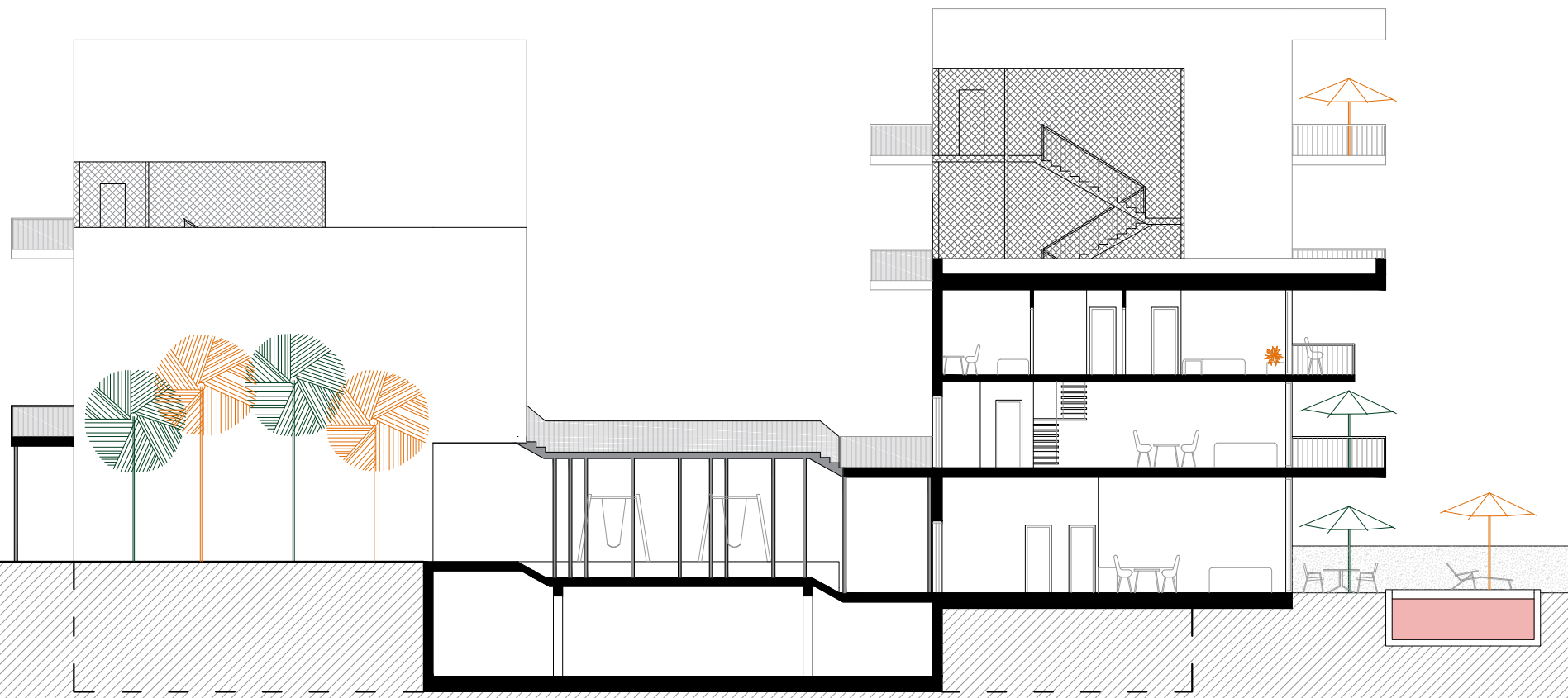

BLOK A/±0.00 = +20 NMV/PRESJEK D-D/

+18.20
+14.30
+12.20
+11.50
+5.50
+2.00
-2.00

+19.20
+17.30
+14.50
+11.20
+7.50
+4.50
+2.00
+0.50
-2.50

+18.20

+14.50

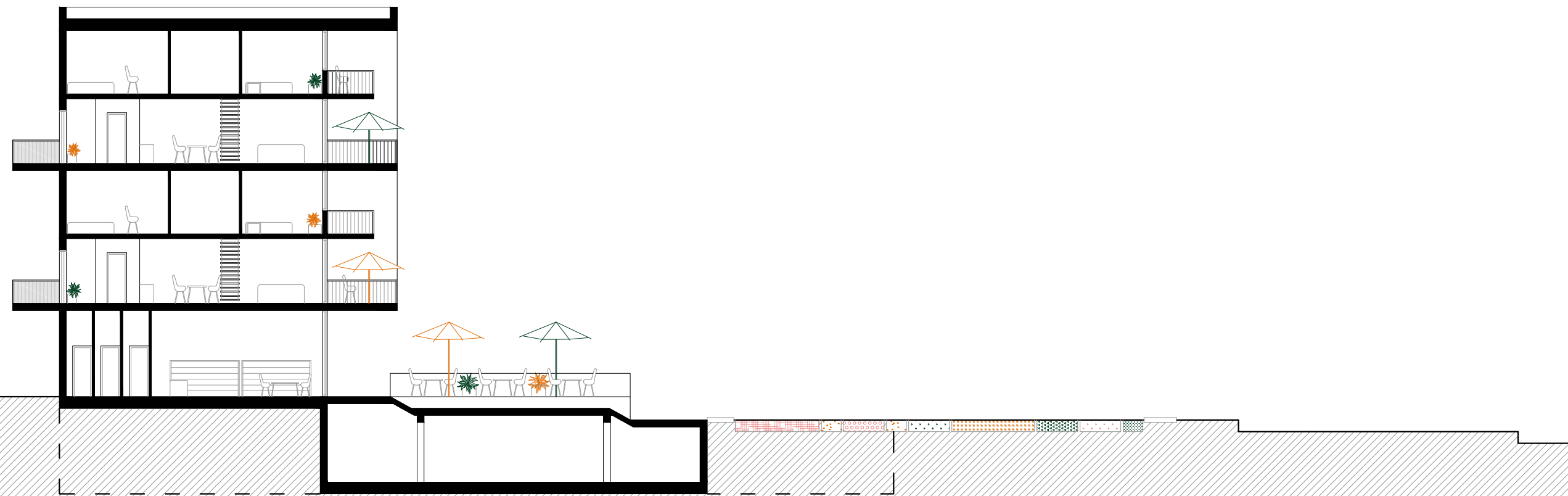
+11.50

+8.50

+5.50

+2.00

-2.00

+19.20

+14.50

+10.50

+7.50

+4.50

+2.00

+0.50

+18.20

+11.50

+5.50

